

PRIKKEL PETRA*

Kriptoadó, avagy a XXI. század bányaadója

Előszó

Kriptoaluta. A Világ minden táján ismert ez a kifejezés. A már 10 éve létező digitális eszköz bármely országban fizetőeszközként szolgálhat, ezáltal tud országokat átívelően megjeleneni, és elfogadott lenni egy adott felhasználói körön belül.

Hazánkban is egyre nagyobb teret nyer, hiszen számos elfogadóhely van – többek között éttermek, ékszerboltok, elektronikai üzletek –, ahol termék vagy szolgáltatás ellenében fizetőeszközként használható fel, sőt Magyarországon helyeztek el a Világon először bankfiókban Bitcoin ATM-et.¹

Mindezek ellenére Magyarországon nem született még a kriptoalutákat érintően szabályozás, bár a Pénzügyminisztérium már egyeztetéseket folytat ez ügyben. A szabályozás fontos lenne, hiszen számos kérdést vet fel maga a kriptoaluta jogi minősítése, hisz pénz-helyettesítő fizetőeszközként van jelen a gyakorlatban, mégsem feleltethető meg minden ehhez szükséges kritériumnak. Ezentúl mivel fizetőeszközként jelenik meg a kereskedelmi forgalomban, bevétel származik belőle, amely az adójogi szabályok alapján komoly kötelezettségeket kellene hogy vonjon maga után. Viszont egy decentralizált rendszerben, amely a kormányzattól és minden állami hatóságtól független, nehéz bármilyen kötelezettséget megállapítani, végrehajtani és ellenőrizni is, különösképp, ha a rendszer anonimitáson alapul.

Dolgozatomban a meglévő jogi kategóriák segítségével megvizsgálom az egyes jogi minősítések adta lehetőségeket, ezáltal rávilágítva az ezekkel járó adójogi kötelezettségekre is. Konkrét példák segítségével részletesebben mutatom be a jelenlegi adójogi szabályok alkalmazhatóságát, amelyek egyben számos tisztázatlan kérdésre is rámutatnak, és felfedik a szabályozatlanság adta lehetőségeket, mint a pénzmosás, terrorizmusfinanszírozás és az adóelkerülés megvalósítása.

Számos országban már szabályozás született a kriptoalutákat tekintve, ezért érdekesnek tartottam Japán, Ausztrália és Svájc szabályozási rendszerét bemutatni írásomban. Valamint, hogy a hazai szabályozás iránytűit megismerjük, fontos vizsgálni az ide vonatkozó nemzetközi és Európai Unió szabályokat és iránymutatásokat, így minde-

---

* SZTE Állam- és Jogtudományi Kar

¹ 2017-ben Mosonmagyaróváron a VirPay kirendeltségében helyezték el a MrCoin készülékét, amelyet a Shinrai Kft. üzemeltet.

zek megismerése után talán lehetséges javaslatot tenni arra, hogy a jövőben milyen problémákra érdemes figyelemmel lenni ennek a ma még „szürke zónaként” emlegetett terület jogi környezetének kialakítása során.

I. Bevezetés

Miért akar valaki a XXI. században bányászni? Az ok ugyanaz, mint régen. Gondoljunk csak bele, miért van mai napig nagy értéke az aranynek? Azért mert ritka nemesfémnek számít, ezáltal hozzájutni, azaz kibányászni si nehéz. A XXI. században ugyanilyen „kincs” nyomába eredtek, amely ritka, hiszen mennyisége véges, és a hozzájutás sem egyszerű, hiszen algoritmusok megoldásával és ma már komoly technológiai háttérrel tud valaki jó bányásszá válni a kriptovaluták világában.

Satoshi Nakamoto publikálta először 2009-ben a rendszer programtervét, amely tulajdonképpen a bizánci tábornokok problémájára² találta meg a megoldást. Ez azt jelenti, hogy a közmegegyezés kialakításának egyik legnagyobb kihívására ad megoldást: arra, hogy egy nem megbízható hálózaton miképpen lehetséges hiteles információt továbbítani.³ A kriptovaluták rendszere tehát egy decentralizált rendszerként működik, ahol nincs központi kibocsátó szerv (ügynevezett peer-to-peer rendszer), azaz nincs az egyes valuták mögött fedezet sem áruban, aranyban vagy bármilyen más nemesfémben.⁴ A jelenség sajátosságát pont ez a megszokott rendszertől való eltérés adja, valamint a titkosítás (kriptográfia), amelyet a tranzakciók során használ. Míg a banki modellekben a számlatulajdonosok ismertek és a tranzakciók titkosak, itt a tranzakciók mindenki által ismertek, de az egyes személyek nem.

Hogyan is kerül azonban előállításra egy ilyen kriptopénz, azaz mi a bányászat jelentése napjainkban? Első lépésként le kell tölteni egy szoftvert, amely a számítógép erőforrásait használva matematikai problémát old meg. Hiszen ahhoz, hogy kriptopénzhez jussunk a számítógépnek egy matematikai műveletet kell megoldani, ezt követően azt illeti a „kincs”, akinek a gépe úgymond a leggyorsabban megoldja ezt. Amennyiben valakinek (az egyik bányásznak) sikerül megoldani egy ilyen matematikai algoritmust, akkor létrejön egy ügynevezett blokk, melyekben bitérmék tárolódnak.

Egy ilyen blokk megtalálása Bitcoin esetében kezdetekkor 50 bitcoint ért, amely (10 perc után) a virtuális pénztárcában landol (wallet.dat). Mára már egész gépparkok dolgoznak azon, hogy ők legyen a „leggyorsabbak” a kincskeresők között, de más módja is van a kriptopénzhez jutásnak: a vásárlás. Ebben az esetben két személy közötti tranzakcióról van szó. A vevő megadja a nyilvános kulcsát (ha több van, bármelyiket) az eladónak. A program az eladó privát kulcsát fogja használni a hitelesítéshez. Ezzel a privát kulccsal az előző tranzakció hash értékéből és a következő tulajdonos publikus kul-

² FODOR D.- SPEISER F.: *Autóipari beágyazott rendszerek*. https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/20110042_autoipari_beagyazott_rendszerek/ch06s02.html (Letöltés: 2018. 10. 05.)

³ GÁBOR TAMÁS – KISS GÁBOR DÁVID: *Bevezetés a kriptovaluták világába*, Gazdaság és Pénzügy. 2018. 1. szám, 33. p.

⁴ ESZTERI DÁNIEL: *Bitcoin: Az anarchisták pénze vagy a jövő fizetőeszköze?* Infokommunikáció és jog. 2012. 71. p.

csából álló csomagot fogja ellátni. Ezzel a privát kulccsal való ellátással igazolja, hogy az adott vevőnek címezi az adott tranzakciót. Ezután ez a hash, cím, aláírás, naplózódni fog egy BLOKK-ban, amely később az egész világon elérhető lesz a főkönyvi rendszer segítségével, ahol minden tranzakciót minden résztvevő úgymond elkönyvel.

1. sz. kép

Forrás: <https://coinjolt.com/what-is-a-public-and-private-key/>, letöltés: 2018.10.06.

A nyilvános és privát kulcspárok eltárolódnak, és ezekkel tudja leginkább igazolni magát a birtokos, ha rendelkezik a csomagban (blokkban) lévő nyilvános kulcshoz tartozó privát kulcspárral. Több ilyen tranzakció során keletkezett blokkokból fog létrejönni a blokklánc (blockchain), amely mint technológia a kriptopénzek továbbításán kívül számos más területen hasznos lehet, sőt már alkalmazzák is.

A kriptovaluta már tíz éve létező jelenség, mégis mai napig számos kérdést felvet. Hogyan juthatunk hozzá? Hogyan lehet értéke, és azt terheli-e bármilyen kötelezettség? Biztonságos-e, ha nincs mögötte fedezet? Van-e, aki felügyeli a rendszert? Jelenleg milyen jogi keretek között működik a rendszer? Dolgozatomban ezen kérdésekre is választ keresek és remélek

II. A kriptovaluta jogi státuszának nyomában

A mai bányászat nem szabályozható a korábbi tevékenység mintájára, hiszen a „kincs” jelenleg nem sorolható be konkrét szabályozási terület alá. A szakirodalomban sok helyen „szürke zóna” névvel illetik, hiszen sok országban – hazánkhoz hasonlóan – nem született még rá átfogó szabályozás. Azonban a meglévő jogi kategóriák segítségével – amelyek szabályozása ismert – az alábbiakban megkíséreltem megtalálni ennek a szabályozatlan területnek az esetleges jogi besorolását, valamint ennek segítségével rávilágítani az egyes kategóriák adta adójogi minősítésekre is.⁵

⁵ Az itt kifejtésre kerülő minősítések vizsgálatával korábban már foglalkoztam, amely cikk formájában megjelent. <https://arsboni.hu/a-xxi-szazadban-banyaszando-kincs-a-bitcoin>

1. A kriptovaluta pénz, vagy a nevéből adódóan valuta?

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény alapján, Magyarországon a pénzkibocsátás jogával az állam központi bankja rendelkezik, az Alaptörvény⁶ rendelkezése szerint pedig Magyarország hivatalos pénzneme a forint.⁷ Ezzel ellentétben máris leszögezhető, hogy a kriptovalutáknak nincs hivatalos, úgynevezett központi kibocsátója, csupán magánszemélyek állítják elő bizonyos matematikai műveletek eredményeként, ezen túl pedig hivatalos pénzneme sem határozható meg, amely dolognak minősülhetne jogi szempontból.

Dolognak a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) alapján minden birtokba vehető testi tárgy minősül, amely tulajdonjog tárgya lehet, és mindezt megfelelően alkalmazni kell a pénzre, értékpapírokra, valamint a dolog módjára használható természeti erőkre.⁸ Egyes értelmezések szerint a Ptk.-ban használatos a pénz fogalma alatt a forgalomban lévő, fizetési eszközként használatos pénzt kell érteni.⁹ Azonban szükséges lenne, hogy a jogalkotó elszakadjon a testi tárgyaktól, és ahogy az állatok esetében, úgy a fizikai léttel nem bíró testi tárgyak esetében is lehetne ilyen értelmezési lehetőséget biztosítani, amelyre a 21. század embere, mint dologra tekint, ahogy a kriptopénzekre is.¹⁰

Ezt erősíti a Európai Parlament és Tanács 2015/2366 irányelvében meghatározott definíció is, amely már kiterjeszti a pénz fogalmát a bankjegyre, pénzermére, számlapénzre, valamint az elektronikus pénzre is.¹¹

Továbbá a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) is meghatározza a készpénz-helyettesítő fizetőeszközök körét, amely felöleli az elektronikus pénz kategóriáját. Így elektronikus pénz alatt értendő a kibocsátójával szembeni követelés által megtestesített, elektronikusan (akár mágneselesen) tárolt összeg, amelyet pénzeszköz átvétele ellenében bocsátanak ki a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló törvényben meghatározott fizetési műveletek teljesítése céljából, és amelyet az elektronikus pénz kibocsátóján kívül más természetes és jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság és egyéni vállalkozó is elfogad.¹² Jól láthatjuk, hogy ezen feltételeknek nem felel meg feltétel nélkül egyik kriptopénz sem, hiszen továbbra sem valósul meg a kibocsátó megléte.

A pénz fogalmi körébe tartozik a külföldi fizetőeszköz is, amely esetében különbséget kell tennünk deviza (valamilyen valutára szóló követelést testesít meg, pl.: csekk, értékpapír) – adózás szempontjából a társasági adó körében ez fontos minősítési szempont lesz – valamint a valuta között. A nevéből is egyértelműen következtethetnénk ez

⁶ Alaptörvény K) cikk.

⁷ 2013. évi XXXIX. törvény 4. § (2) bek.

⁸ Ptk. 5:14. §

⁹ PETRIK FERENC, POMEISL ANDRÁS: *Polgári jog, dologi jog*, in: Wellmann György (szerk.), HVG-ORAC, Budapest, 2013. 49. p.

¹⁰ SÁNDOR ESZTER ANITA: *Szép új világ és az ő fizetőeszköze I-II.* 2014. http://arsboni.hu/szep_uj_vilag/ (Letöltés: 2018. 03. 21.)

¹¹ Itt jegyezném meg, hogy a számlapénzt a 2009. évi LXXXV. törvény 2. § 19 pontja pénznek tekinti, amely a pénzmossás- és terrorizmus finanszírozás során jelentőséggel bírhat.

¹² 2013. évi CCXXXVII. törvény 6. § 16. és 55. pontja.

utóbbi besorolásra, amely alatt külföldi pénzt értünk.¹³ A mindennapi életben inkább valamely ország törvényes fizetőeszközét értjük alatta egy másik ország fizetési forgalmában. A valuta tehát az a forma, amit ténylegesen meg tudunk fogni érme vagy bankjegy formájában.

Jelen esetben, ha a kriptopénzeket (pl.: Bitcoin, Ripple, Dash stb.) váltanánk forintra nem erről a helyzetről lenne szó, hiszen a kriptovaluták mögött nincs egy olyan ország, amelynek ez lenne a törvényes fizetőeszköze. Valamint a Világ bármely pontján, bárki kibocsáthatja bizonyos matematikai művelet elvégzése által, és viszonylag korlátlan mennyiségben.

Az adózási oldalról nézve a kriptovaluták vagyoni értékkel bírnak, ezért a bányászati tevékenységből származó bevétel a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (Szja tv.) alapján, mint önálló tevékenységből származó jövedelem adókötelesnek minősülne.¹⁴ A személyi jövedelemadó rendszerében a bevételekkel szemben elszámolható a személyi jövedelemadó szerinti költség, majd az így megállapított jövedelem lenne az adókötelezettség alapja.¹⁵

A bányászati tevékenység kapcsán felmerülhet a kérdés, hogy a bányász gazdasági tevékenysége során a terméket értékesíti vagy szolgáltatást nyújt-e. A bányász algoritmusok megoldásával kriptopénzt állít elő, ami a héairányelv¹⁶ alapján adóköteles tevékenység. Termékértékesítésről akkor lehetne szó, ha valamely birtokba vehető dolog átengedése történe, de mivel a kriptovaluták csupán elektronikusan jelennek meg, erről nem beszélhetünk.¹⁷ Mivel az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (Áfa tv.) alapján azonban szolgáltatásnyújtásnak minősül bármely olyan ügylet, amely e törvény értelmében nem termék értékesítése, így a szolgáltatás nyújtása körében kell tovább vizsgálódni.¹⁸

Fontos, hogy az Európai Unió Bírósága (Bíróság) a Skatteverket és David Hedqvist ügyben hozott ítéletében¹⁹ e körben már végzett ellenőrzést. A Bíróság kiemelte, hogy szolgáltatásnyújtás visszterhes jellegét illetően, hogy valamely szolgáltatásnyújtást csak akkor teljesítenek a héairányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett „ellenérték fejében”, és így az csak akkor héaköteles, ha a nyújtott szolgáltatás és az adóalany által kapott ellenérték között közvetlen kapcsolat áll fenn. Ez alapján megállapítható, hogy a szolgáltatásnyújtás megállapításához egy kétoldalú jogviszony fennállása szükséges, amelyben van egy szolgáltatást nyújtó és egy szolgáltatást igénybe vevő fél. Ezért a bányász mint szolgáltatást nyújtó van jelen, azonban a szolgáltatás igénybevevője – aki a feladatot adja és akitől az ellenérték származik – nem ismert, nem tudni kinek a megbízásából végzi ezt a szolgáltatást a bányász.

¹³ 1995. évi XCV. törvény 3. § 5. pontja.

¹⁴ Szja tv. 16. §.

¹⁵ A bányász – választása szerint – egyéni vállalkozói minőségében végezheti ezt a tevékenységet. Nyilvánvaló, hogy így megnyílik a lehetőség előtte arra is, hogy a személyi jövedelemadótól eltérő adózási nemeket is választhasson (pl.: egyszerűsített vállalkozói adó, kisadózó vállalkozások tételes adója).

¹⁶ 2006/112 EK irányelv.

¹⁷ Áfa tv. 9. § (1) bek.

¹⁸ Áfa tv. 13. § (1) bek.

¹⁹ C-264/14 Skatteverket vs. David Hedqvist (2015).

Tovább vizsgálva azt, hogy szolgáltatás igénybevevője nem ismert felmerülhet a talásként való polgári jogi minősítés, sőt akár a kincstalálás is, amely olyan értékes dolog megtalálását jelenti, amelyet ismeretlen személyek rejtettek el.²⁰ Ez utóbbi esetben érdekesen alakulhatna az eljárás, hiszen a találó kötelezettsége, hogy elsősorban az állam részére felajánlja. A másik esetleges polgári jogi minősítés a jogalap nélküli gazdagodás, hiszen a szolgáltatás nyújtója mindenféle jogalap nélkül jut haszonhoz, bár a törvényi rendelkezés alapján ez másnak a rovására történik, amely jelen esetben nem feltétlenül teljesül, hiszen nem tudni kinek a rovására történne ez. Összességében tehát ebben a rendszerben egy üzletszerű tevékenység folyik, amely ellenérték megszerzését eredményezi, ezért polgári jogi lehetőségek dologi jogi szempontból nem lehetnek relevánsak.

Azonban egy átváltási folyamat is végbemegy ezeknél a virtuális devizáknál, hiszen az adott ország fizetőeszközére átválthatóak, ezáltal törvényes fizetőeszközként öltönek majd testet a pénzügyi forgalomban. Fontos megemlíteni a Bíróság megállapítását szintén a Skatteverk és David Hedqvist közötti ügyben, amelyben ezzel az átváltási tevékenységgel kapcsolatban az a kérdés merült fel, hogy az alperes (D. Hedqvist) által nyújtott hagyományos devizák virtuális devizára át- és visszaváltását jelentő szolgáltatás tekintetében köti-e hozzáadott értékadó fizetési kötelezettség a virtuális devizaegységek vétele és eladása után.

A héairányelv 2. cikkének (1) bekezdése a héa hatálya alá vonja az egy tagállamon belül az adóalanyként eljáró személy által ellenszolgáltatás fejében teljesített termékértékesítést és szolgáltatásnyújtást. A héairányelv alapján a virtuális deviza nem minősül „birtokba vehető dolognak”, hiszen nincs más célja, mint az, hogy fizetőeszközként használják, ezért nem fog termékértékesítésnek minősülni az ügy kapcsán felmerült tevékenység. Ebből következik, hogy az olyan ügyletek, mint amelyek az alapeljárás tárgyát képezik, a nyújtott szolgáltatással közvetlen kapcsolatban álló ellenérték átadása fejében teljesített szolgáltatásnyújtásnak, vagyis a héairányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontjában foglalt, ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtásnak minősülnek. Azonban, mivel megállapították, hogy fizetőeszközként funkcionál, ezért a héairányelv 135. cikke (1) bekezdésének e) pontja szerinti adómentességet élvez, akkor is ha – akárcsak a jelen ügyben – valamely törvényes fizetőeszköznek minősülő devizát olyan más devizára váltanak be, amely ugyan nem törvényes fizetőeszköz, de tisztán fizetőeszközként részt vesz a fizetési forgalomban.

Mindezek alapján, tehát megállapítható, hogy a bányászat általános forgalmi adó minősítésével kapcsolatban komoly aggályok merülnek fel, így érthető, hogy az adóhatóság elsősorban a jövedelemadózási oldaláról közelíti meg ezt a kérdést.²¹

²⁰ Ptk. 5:64. §.

²¹ A tevékenység során általános forgalmi adó fizetési kötelezettség bár nem keletkezik, a személyi jövedelemadóról szóló törvény értelmében, amennyiben bevételt eredményez ez a tevékenység a váltó oldalán, akkor egyéb jövedelem körében adóköteles lesz. (Szja tv. 1.sz. mell. 7.4.)

2. Kriptoaluta közös jegyei az értékpapírral

A Ptk. szerint az értékpapír olyan egyoldalú jognyilatkozat, amely papíralapú okiratként vagy jogszabályban megjelölt más módon létrehozott, rögzített, nyilvántartott és továbbított adatösszességként (dematerializált értékpapírként) a benne foglalt jogot úgy testesíti meg, hogy azt a jogot gyakorolni, arról rendelkezni csak az értékpapír által, annak birtokában lehet.²² Amennyiben valaki írásban, egyoldalúan kötelezettséget vállal arra, hogy ő maga vagy a nyilatkozatában megjelölt más személy a nyilatkozatban rögzített jog gyakorlását a nyilatkozatban meghatározott feltételek szerint az okirat vagy az értékpapírszámla által jogosultként igazolt személy részére biztosítja, vagy az okiratban, illetve az elektronikus úton rögzített nyilatkozat szerinti szolgáltatást az okirat vagy az értékpapírszámla által jogosultként igazolt személy részére teljesíti, az okirat, illetve a nyilatkozatot rögzítő elektronikus jelsorozat értékpapírnak minősül.²³

Az „elektronikus jelsorozat” fogalmi elem alapján akár a kriptoaluta alapját képző matematikai művelet is lehetne a nyilatkozatot rögzítő jelsorozat, azaz dematerializált értékpapírnak minősülhetne. A dematerializált értékpapírok tipikusan névre szólóak, átruházásuk forgatással történik értékpapírszámlán, ilyen lehet pl. részvény, kötvény, kincstárjegy stb.²⁴ Az összehasonlítást a részvénnyel tartom érdemesnek, hiszen ezek a kriptoalutához hasonlóan egyműiek, a kereskedés lehetséges velük egy zárt körön belül, ahogy a kriptoaluták esetében a blockchain hálózatán belül. Részvényt csak részvénytársaság bocsáthat ki, amely megtestesíti a tagsági jogokat, névre szóló, névértékkel rendelkező és forgalomképes.²⁵ A kriptoaluta birtoklása nem keletkeztet sehol sem tagsági jogot, hiszen nincs központi szervezet, amely kibocsátja. Névre szólónak sem tekinthető konkrétan, viszont visszakövethető kihez tartozik, hiszen a nyilvános és privát kulcspárok eltárolódnak, és ezekkel tudja leginkább igazolni magát a birtokos, ha rendelkezik a csomagban (blokkban) lévő nyilvános kulcshoz tartozó privát kulcspárral.²⁶

Fontos kiemelni, hogy a rendszer legnagyobb előnye az anonimitás, a blockchain alapjai a hash függvények, amelyek létrehoznak egy értéket, amelynél, ha ismerjük a bemeneti értéket bármikor elő tudjuk állítani a hash értéket, de fordítva nem, tehát a hash értékből szám vagy szöveg nem állapítható meg, azaz konkrétan nem azonosítható be ki a jelenlegi vagy korábbi birtokosa a kriptopénznek.²⁷

Az értékpapír forgatásához hasonlóan, ahogy abban a teljes forgatmány esetén szerepel az átruházó és az új jogosult neve, ezekben a blokkokban – majd a blokkláncban – szintén egymásután szerepelni fognak ezek a kulcspárok, azaz, hogy ki, mikor és kire ruházta át. Az értékpapírt kibocsátó részvénytársaság előre meghatározott számú és névértékű részvényekből álló alaptőkével (jegyzett tőkével) alakul, a tag kötelezettsége

²² Ptk. 5:565. §.

²³ ESZTERI DÁNIEL: *A World of Warcraft-tól a Bitcoin-ig: Az egyén, a gazdaság és a tulajdon helyzetének magán- és büntetőjogi elemzése a virtuális közösségekben*. Pécs, 2015. 189. p. <http://pea.lib.pte.hu/handle/pea/15610> (Letöltés: 2018. 03. 22.)

²⁴ GELLÉN KLÁRA: *Értékpapírrajog*, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2009. 69. p.

²⁵ Ptk. 3:213. §.

²⁶ ESZTERI 2012, 73. p.

²⁷ Z. KARVALICS LÁSZLÓ – NAGY GÁBOR DÁNIEL: *Prokrusztész nélküli világ? Blokklánc és társadalmi makroevolúció*. Információs Társadalom. 2017. 3. szám 11. p.

pedig a részvénytársasággal szemben a részvény névértékének vagy kibocsátási értékének szolgáltatására terjed ki. A kriptovaluta rendszer létrehozásakor azonban alaptőké-ről nem beszélhetünk, hiszen az érmék mögött nincs alapfedezet, hanem azokat számítógépek és elektromos áram segítségével, kriptográfiai algoritmusok megoldásával hozza létre a hálózat gyakorlatilag a nulláról indulva.²⁸

Végül, de nem utolsó sorban nem feleltethető meg azon kritériumnak sem, hogy a kibocsátó kötelezettséget vállal arra, hogy ő maga, vagy az értékpapírban megnevezett másik személy pénzüsszeget szolgáltat a jogosult részére. A kriptovaluták értéke nem rögzíthető előre, az a kereslet-kínálat viszonyától függ az adott időpontban. Mindemellett nem hozhatók létre végtelen mennyiségben, így a kiindulópontunk az „elektronikus jelsorozat” értéke a már megtalált blokkok számától is függ, ezért például a Bitcoin esetén egy blokk 50 Bitcoint ér az első 210 000 blokktalálata esetében, majd a következő 210 000 blokk megtalálása már csak ennek felét, azaz 25 Bitcoint fog érni, és így tovább. Valamint, ha a kriptopénzt átváltják valamely ország hivatalos valutájára (pl.: forint, dollár, euro) nem rögzíthető előre, hogy a beváltás pillanatában az adott törvényes fizetőesz-köz alapján mennyit fog érni, esetleg milyen értékű szolgáltatást tud cserébe.

A dematerializált értékpapírokkal kapcsolatban jövedelem vagy ellenőrzött tőkepiaci ügyletekből származó jövedelem árfolyamnyeresége alapján vonnak maguk után adókö-telezettséget a személyi jövedelemadó rendszerében.²⁹ A jövedelmet az eladási ár és a megszerzési bekerülési ár közötti különbözet, amelyből továbbá levonhatóak az értékpapírhoz kapcsolódó járulékos költségek. Valamint –például a fent említett példát folytatva – a részvény esetében attól függően, hogy ellenőrzött tőkepiaci ügyletről van e szó, adózhat tőkepiaci ügyletként, amely kedvezőbb, hiszen az árfolyamnyereség adózá-sával ellentétben, nem terheli egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettség.

3. Kriptovaluta a virtuális játékok világában

Számos virtuális játék ma már rendelkezik olyan funkciókkal, ahol bizonyos érték elle-nében erőt, amulettet, egyéb játékhoz szükséges eszközöket lehet vásárolni a játékban való jobb eredmények eléréséhez.

A bírói gyakorlat több esetben találkozott már ezzel a kérdéssel világszerte, hogy ezek a virtuális vagyonok dolognak minősülnek-e, azaz tulajdon jog keletkezik e felet-tük, adójogi kötelezettség terhelheti-e őket. A kaliforniai gyakorlat³⁰ szerint ezek csupán kódoknak tekintendők, amiket szerzői jogi védelemben kell részesíteni. Ez alapján a *Marc Bragg* által indított perben³¹, ahol a Second Life-ban szerzett virtuális tárgyak a felperes álláspontja szerint az ő tulajdonát képezték, ezért élt azzal a jogával, hogy eze-ket árverésen kínálta, ezáltal nyereséghez jutva. Álláspontja szerint ma már sokan a

²⁸ ESZTERI 2015, 189–190. pp.

²⁹ Sza tv. 67. §.

³⁰ ANGELA ADRIAN: *Intellectual Property or Intangible Chattel*, Journal of International Commercial Law and Technology. 2006. 52. p. <https://media.neliti.com/media/publications/28791-EN-intellectual-property-or-intangible-chattel.pdf> (Letöltés: 2018. 03. 25.)

³¹ BRAGG v. LINDEN RESEARCH, INC, 2007. <http://madisonian.net/downloads/contracts/bragg.pdf> (Letöl-tés: 2018. 03. 24.)

virtuális életben alakítanak ki baráti kapcsolatokat, szereznek tulajdont, és kötnek üzleti kapcsolatokat, így ez a joga ezzel természetesen együtt járt. A korábbiakban bemutatott álláspont alapján a bíróság a cég szerzői jogai miatt nem adott helyt a kérelemnek.

Ezzel az állásponttal ellentétben a holland gyakorlat³² elismeri a virtuális tárgyak feletti tulajdonjogot, amelyet bírósági úton is érvényesíteni enged. Azon ügyben, amelyben két fiatal elvett a játék során egy amulettet egy másik játékostól, a bíróság ezt lopásnak minősítette, hiszen ez a tárgy más tulajdonát képezte, azaz állhat fenn ezen a tárgyon tulajdon jog a felhasználók által.

Ehhez hasonlóan a kínai jogrendszer is elismerte a tulajdonjogot a virtuális javak felett, egy olyan ügy³³ kapcsán, amelyben kalóztámadás folytán az egyik játékos elvesztette ezt a vagyonát, és azt egy másik játékos szerezte meg. A bíróság az ítéletben kötelezte a céget, hogy adja vissza a játékosnak a tulajdonából elvesztett vagyont, azonban jogilag nem tett indokolást, hogy a szellemi tulajdon valójában kit illetne.³⁴

Sándor Eszter szerint az éles ellentét a két gyakorlat (Amerika és Kína) között annak is betudható, hogy míg Kínában játékosok tömegei állnak szemben a cégekkel, addig az Egyesült Államokban a legnagyobb játékfejlesztő cégek a legnépszerűbb játékaikkal érdekeiket érvényesíteni tudják.³⁵

A külföldi kitekintés után említésre méltó a magyar eset³⁶ is, amelyben a sértett régóta játszott egy online játékkal, amelybe rengeteg időt, energiát és pénzt fektetett. Aztán egyik napról a másikra, a játék üzemeltetői kitiltották a rendszerből. Pár nappal később azonban a felhasználó felfedezte, hogy valaki az ő tulajdonával – jelen esetben egy űrhajójával – játszik. Úgy gondolta, szándékosan lopták el tőle a felépített világát, amit végül sajnos nem sikerült kétséget kizáróan bizonyítani az illetékes szerveknek.

A kriptopénzeket, ha ezekhez a virtuális vagyonokhoz hasonlítjuk, akkor az eddig kialakult gyakorlat alapján világszerte megosztó nézeteket láthatunk, azonban a hasonlóság sok téren megtalálható közöttük, hiszen mindkettő alapja csupán egy algoritmus (jel), azonban mivel cserébe ellenszolgáltatás jár – bár csak a játék keretein belül – valóban pénzként lennének tekinthetőek, a kriptopénzekkel együtt?

A Nemzeti- Adó és Vámhivatal tájékoztatása alapján a játék eredményeként szerzett „virtuális valuták”, amelyek a játékban megadott árfolyamon valódi pénzre is válthatóak, bevételt képeznek. A játékban résztvevőknek bizonyos pénzüsszeget kell fizetni ahhoz, hogy a játékbeli tevékenysége minél eredményesebb legyen, majd ezt a bankszámlájára kiutalhatja törvényes fizetőeszköz formájában.

A Szja tv. alapján a magánszemély minden jövedelme adóköteles, ezért mint önálló tevékenységből származó jövedelem is adókötelezettséget von maga után. A bevétellel szemben elszámolható költség (10%-os költséghányad vagy tételes költségelszámolás

³² SMYTH, SARA M.: *Back to the Future: Crime and Punishment in Second Life*, Rutgers Computer and Technology Law Journal. 2009.

³³ PAUL VAN DEN BULCK – MARIE DE BELLEFROID: *Legal Regime of Avatars Created in the Framework of Video Games: Some Reflections in the Light of French and Other Legal Systems*, 2009. <https://docplayer.net/45559655-Legal-regime-of-avatars-created-in-the-framework-of-video-games-some-reflections-in-the-light-of-french-and-other-legal-systems.html> (Letöltés: 2018. 03. 25.)

³⁴ SÁNDOR 2014.

³⁵ SÁNDOR 2014.

³⁶ FERENCZI TÜNDE: *Ellopott csillagromboló*, Zsarú, 2013/14. szám, 8-9.p.

formájában), és az így megállapított jövedelmet 15 %-os személyi jövedelmadó és 19,5 %-os egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettség terheli. Az adóalanyt tekintve különbséget kell tenni az alapján, hogy a nyereség juttatója kifizető vagy sem, hiszen, ha kifizetőtől származik (pl.: magyar vállalkozás által üzemeltetett honlaptól), akkor ő lesz az adóalany, ellenkező esetben pedig a magánszemély.³⁷

III. Adózás a jelenlegi szabályok keretein belül

A fentiekben ismertetettek alapján látható, hogy a jelenlegi szabályozásunkban megfelelő jogi minősítés nem létezik, amelynek feltétel nélkül megfelelne a kriptovaluták, sőt olyan sem, amely a kriptovalutákra vonatkozóan adójogi kötelezettséget állapítana meg. Mivel nem található minősítési szabály, és nincs jogszabályi szinten rögzítve törvényes fizetőeszközként sem, így legtöbbször nem gondolnák, hogy adójogi kötelezettséget von maga után. Azonban a személyi jövedelmadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (Szja tv.) rendelkezése alapján a magánszemélynek minden jövedelme adóköteles.³⁸ Ennek értelmében, bár nincs törvényi szinten szabályozva, de a kriptovaluták által egy vagyonszerzés történik – amely jövedelemnek minősül –, így adókötelezettséget fog maga után vonni.

Mindeddig sem a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, sem a Pénzügyminisztérium nem foglalt állást ebben a kérdésben, de jelenleg is egyeztetés folyik közöttük. Amíg nem születik specifikus szabályozás erre a területre vonatkozóan, addig a meglévő jogi keretek közé kell szorítani ennek a jövedelemforrásnak az adóztatását.

Különböző kategóriákat kell vizsgálni adózás szempontjából, amelyeket a szerzés módja különböztet meg. Mindezek bemutatását az alábbi példákon keresztül tenném meg.³⁹

1. Személyi jövedelmadó

K. Tivadar magyar állampolgár 2017. 11. 22-én úgy döntött, hogy bányászati tevékenységbe kezd, ezért vásárolt egy Avalon 821 típusú bányászgépet 500000 Ft értékben. E tevékenységét Magyarországon fogja végezni. Tivadar novemberben összesen 1,39 Bitcoint (bányászaskori árfolyam: 1980 Euro, Euro árfolyama: 320 Ft) bányászott össze. Ennek során felhasznált energia költsége 15000 Ft volt.

³⁷ Nemzeti Adó- és Vámhivatal: *Tájékoztató a virtuális játékok adókötelezettségéről*. https://www.nav.gov.hu/nav/ado/szja/Tajekoztato_a_virtual20180207.html (Letöltés: 2018. 10. 18.)

³⁸ Szja tv. I. § (3) bek.

³⁹ Aki vállalkozóként végez bányászati tevékenységet köteles lesz helyi iparüzési adót fizetni az önkormányzat illetékességi területén állandó vagy ideiglenes jelleggel végzett vállalkozási tevékenysége után. Ehhez elegendő, hogy a településen székhellyel vagy telephellyel rendelkezzen és ott jövedelemszerzésre irányuló tevékenységet végezzen. Az adóalapja a gazdálkodó szervezet nettó árbevétele lesz, csökkentve bizonyos tételekkel, amelyeket a kriptopénzek elszámolása során nem lehet igénybe venni, ehhez kapcsolódóan egyik sem érvényesül. Így a megállított adóalap elég magas lesz, és az ezt terhelő adó mértéke max. 2% lehet, mindennek ellenére a példában szereplő Kft-nek ezzel is számolni kell. Mindezek részletesebb kifejtésére a dolgozat terjedelmi korlátai miatt nem kerül sor a továbbiakban.

Ebben az esetben Tivadar mint magányszemély, a bányászati tevékenység során (számítógépének erőforrásait felhasználva) jut kriptopénzhez, így e tevékenysége a személyi jövedelemadó rendszerében önálló tevékenységnek minősül.⁴⁰

Tivadar magyar állampolgár, ezért a Szja. hatályát tekintve belföldi illetőségű magánszemélyként minősül.⁴¹ Az önálló tevékenységből származó jövedelem esetében a magánszemély illetősége szerinti állam a jövedelem szerzésének helye, ha azonban a magánszemély az önálló tevékenységet telephelye (állandó bázisa) útján folytatja, akkor a telephely (az állandó bázis) fekvése szerinti állam – ez utóbbi az egyéni vállalkozó esetében bírhat jelentőséggel majd.⁴²

A nem pénzben megszerzett vagyoni érték esetében – mint a kriptovaluta is – a bevétel a vagyoni értéknek a megszerzése időpontjára megállapított szokásos piaci értéke (azaz a megszerzés időpontjában érvényes, törvényes fizetőeszközökben megállapított átváltási árfolyam).⁴³ Ennek a forintban kifejezett értékét az MNB hivatalos devizaárfolyama alapján, amennyiben ott nem szerepel, – a kriptovaluták esetében erről az esetről van szó – akkor a MNB által közzétett, euróban megadott árfolyam alapulvételével kell forintra átszámítani.⁴⁴ A törvény szerint a bevétel megszerzésének időpontja az a nap, amelytől kezdődően a magánszemély a bevétel tárgyát képező vagyoni értékkel rendelkezni jogosult – kriptopénz esetében, amikor az ő virtuális pénztárcájában jóváíródik, megjelenik.⁴⁵

Az önálló tevékenységből származó bevétellel szemben elszámolható lesz költség tételes költségelszámolás formájában (pl.: felhasznált áram díja) vagy 10%-os költséghányad formájában.⁴⁶ Tételes költségelszámolás esetében legfeljebb az adott bevétel-szerző tevékenységgel közvetlenül összefüggő, kizárólag a bevétel megszerzése, a tevékenység folytatása érdekében az adóévben ténylegesen kifizetett, szabályszerűen igazolt kiadás minősül, valamint amit igazolás nélkül el lehet számolni.⁴⁷

Miután a bevétellel szemben elszámolásra került a költség, az így megállapított jövedelemmel szemben 15%-os személyi jövedelemadót valamint 19,5%-os egészségügyi hozzájárulást is köteles fizetni.⁴⁸ A bányászat esetén a megfizetett egészségügyi hozzájárulás az Szja tv. 3. számú melléklete alapján költségként elszámolható, ezért a megállapított jövedelem 84%-a helyett a teljes jövedelmet kell figyelembe venni az egészségügyi hozzájárulás alapjának meghatározásakor.⁴⁹

A példa alapján a bevétel 880.704 Ft, amellyel szemben az áram fogyasztás miatt 15.000 Ft, míg a megfizetett egészségügyi hozzájárulás miatt 171.737 Ft és a bányászgép ára számolható el költségként, így a keletkezett jövedelem 193.967 Ft. A fizetendő személyi jövedelemadó összege 29.095 Ft, míg az egészségügyi hozzájárulás összege 171.737 Ft.

⁴⁰ Szja tv. 16. § (1) bek.

⁴¹ Szja tv. 3. § 2. a) pontja.

⁴² Valamint figyelemmel kell lenni a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezményekre.

⁴³ Szja tv. 5. § (4) bek.

⁴⁴ Szja tv. 5. § (7) bek.

⁴⁵ Szja tv. 9. § (2) g) pontja

⁴⁶ Szja tv. 17. § (3) a)-b) pontja

⁴⁷ VARSÁNYI KÁROLY: *Így adózz a Bitcoinod után*, 2017. <http://digitalcash.hu/2017/11/11/igy-adozz-bitcoinod-utan/> (Letöltés: 2018. 10. 07.)

⁴⁸ Szja tv. 8. § (1); 1998. évi LXVI. törvény 2. § és 3. § (1) a) pontja

⁴⁹ PÁSZTOR JÁNOS: *Blockchain és adózás*. Adó. Wolters Kluwer. 2018. 32. évf. 4. sz. 83. p.

2. Társasági adó

K. Tivadar az első 2 hét eltelte után 0,2 Bitcoinot bányászott össze (BTC napi árfolyam: 2307 Euro) és úgy döntött, hogy elmegy a Beautiful-jewels Kft. ékszerboltba, ahol Bitcoinnal tud fizetni és ebből fogja megvásárolni felesége karácsonyi ajándékát, egy értékes nyakláncot 0,2 Bitcoin értékben (BTC napi árfolyam: 2500 Euro).

Tivadar a bányászati tevékenysége során szerzett bevétele után az előzőekben ismertetett szabályok alapján a személyi jövedelemadó szabályai alapján fog adókötelezettséget teljesíteni. Azonban az üzlet az ékszer ellenértékeként kriptopénzhez jut, így ezzel a bevétellel neki is el kell számolni. A példából kiindulva a Kft-t társasági adóalanynak tekintem⁵⁰, így felmerül a kérdés, hogy számviteli törvény és a társasági adó szabályai alapján hogyan minősíthető a kriptopénz.

A gazdálkodó szervezetek⁵¹ esetében a kriptopénzek követelésként foghatók fel, így vonatkoznak rá a követelésre vonatkozó társasági adóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény szabályai (Tao tv.).⁵²

A Tao tv. szerint behajthatlan az a követelés, amely megfelel a számvitelről szóló törvény szerinti behajthatatlan követelés fogalmának, valamint azon követelés bekerülési értékének 20 százaléka, amelyet a fizetési határidőt követő 365 napon belül nem egyenlített ki, kivéve, ha a követelés elévült vagy bíróság előtt nem érvényesíthető.⁵³ A fogalom értelmezéséhez fontos megvizsgálni a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Sztv.) definícióját is, amelyből kiemelendő az „adós” mint fogalmi elem, amely nem jelenik meg egyértelműen a kriptopénzek esetében, hiszen a kibocsátója nem ismert, így nem beszélhetünk a hagyományos értelemben vett adósról. Jelenleg ennek ellenére ezen szabályok az irányadóak a gazdasági szervezetek számára, így ezen adózási mód bemutatását ismertetem.

A kriptopénzeknek napi árfolyama van, amelyen megvásárolható – ebből kifolyólag folyamatosan változó is –, ezért a vele szemben fennálló követelést – mint fizetési ígéretet – a mérleg-fordulónapon értékelni szükséges.⁵⁴ A vevő, az adós minősítése alapján az üzleti év mérleg-fordulónapján fennálló és a mérlegkészítés időpontjáig pénzügyileg nem rendezett követelésnél értékvesztést kell elszámolni, amennyiben tartós és jelentős összegű.⁵⁵ A Tao tv. alapján az adózás előtti eredményt növelni fogja ez az adóévben követelésre elszámolt értékvesztés összege.⁵⁶ Sztv. alapján a – vásárolt követelés elszámolásához hasonlóan – könyvelésben behajthatatlan követelés veszteségként leírt összegét az egyéb ráfordítások között kell feltüntetni, amennyiben az eladási ár és a könyv szerinti érték között veszteségjellegű különbség mutatkozik (ez az árfolyamvesztés),

⁵⁰ A Kft. egyebekben 2018. december 20-ig bejelentkezhet EVA alanyként, ill. a KIVA-t is választhatja adózási formaként.

⁵¹ Gazdálkodó szervezet alatt a 2017. évi CL. törvény (Art.) 7. § 20. pontjában meghatározottakat értem.

⁵² Abban az esetben, ha a gazdasági társaság bányászat során jutna kriptopénzhez, akkor az így előállított „érme” a számviteli törvény szabályai szerint minősülhetne saját termelésű készletnek, amelyet a társaság értékesít. Ezt a forgóeszközök között kellene nyilvántartani az előállítási költségen, majd az eladási ár és az előállítási költség különbözete után 9 % társasági adó (továbbá 2% helyi iparüzési adó) terhelné.

⁵³ 1996. évi LXXXI. tv. 4. § 4/a. pontja.

⁵⁴ VARSÁNYI, 2017.

⁵⁵ 2000. évi C. törvény 55. § (1) bek.

⁵⁶ 1996. évi LXXXI. tv. 8. § (1) gy) pontja.

amennyiben nyereségkülönbözlet mutatkozik az egyéb bevételek között kell feltüntetni, ez alapján fog eredményt csökkentő vagy növelő tételként minősülni.⁵⁷

A kriptopénz egyenlegének, azaz az e miatt fennálló követelésnek a csökkenése során az alábbiak szerint keletkezhet eredmény:

- szállítói kötelezettség kiegyenlítésekor, a kriptopénz felhasználása során keletkező különbözetből,
- a kriptopénz hivatalos pénzeszközzé történő átváltásakor adódó különbözetből, amely különbözeteket a pénzügyi műveletek eredményeként indokolt elszámolni,
- a kriptopénz miatt fennálló követelésre elszámolt értékvesztés miatt, amely a Tao tv. alapján adózás előtti eredményt növelő tétel, míg a követelésre az adóévben visszaírt értékvesztés az adóalapot csökkenti,
- a kriptopénz miatt fennálló követelés behajtatlan követelésként történő leírásakor, amelyet egyéb ráfordításként kell elszámolni, és amely a Tao tv. alapján nem növeli az adózás előtti eredményt,
- a kriptopénz miatt fennálló követelés elengedett követelésként történő elszámolásakor, amelyet egyéb ráfordításként kell elszámolni.⁵⁸

Mindezek alapján megállapítható, hogy a példában szereplő Beautiful-jewels Kft. által az értékesítés napján szerzett 0,2 BTC (2500 Euro), amelynek napi árfolyama a mérleg-fordulónapon (2017. december 31.) 2250 Euro, a szabályok alapján e kettő – eladási ár és a könyv szerinti érték – különbözete, azaz 250 Euro, amely mint behajtatlan követelés az adóalapot csökkenteni fogja. A megállapított adóalapot tekintve 9%-os adómérték terheli a gazdálkodó szervezetet. Mindezt a vállalkozás esetén a tevékenység végzésének helyén vagy a székhely szerinti országban köteles megfizetni.

3. Egyéni vállalkozó

K. Tivadarnak annyira megtetszett a bányászat, hogy 2018 januárjában is folytatja mint egyéni vállalkozó, amelynek során a kibányászott Bitcoinokból ad el több személynek is forint ellenében. Az adott hónapban 800.000 Ft-ot realizál bevételként. Ennek során azonban rengeteg energiát is felhasznált a számítógépe, ezért 15.000 Ft-ot kellett kifizetnie az áramszolgáltatónak.

Tivadar ezen esetben egyéni vállalkozóként végzi a bányászati tevékenységet, amely adójogi szempontból fontos, hiszen speciális adójogi szabályok vonatkoznak rá. A személyi jövedelemadó keretében való adózáson kívül választhatja az átalányadózást, egyszerűsített vállalkozói adót (EVA), vagy a kisadózó vállalkozás tételes adóját (KATA).

Szja. hatályát tekintve belföldi illetőségű magánszemélyként minősül.⁵⁹ A magánszemély illetősége szerinti állam a jövedelem szerzésének helye, ha azonban a magánszemély az önálló tevékenységet telephelye (állandó bázisa) útján folytatja, akkor a telephely

⁵⁷ 2000. évi C. törvény 84. § (7) n) pontja; 2000. évi C. törvény 85. § (3) n) pontja.

⁵⁸ PÁSZTOR 2018, 82. p.

⁵⁹ Szja tv. 3. § 2. a) pontja.

(az állandó bázis) fekvése szerinti állam, azaz, ha Tivadar a telephelyét áthelyezné Svájcba, akkor az irányadó szabályok szerint, Svájcban számítana adóalannak, és ott kellene az adót megfizetnie, ahol lehet, hogy kedvezőbb szabályok is vonatkoznának rá.

A személyi jövedelmadó keretében 9%-os adókötelezettség terheli az egyéni vállalkozó jövedelmét. Amennyiben osztalék-kifizetés történik, azután 15%-os osztalékadó és 14%-os egészségügyi hozzájárulást is kell fizetnie 450.000 Ft-os felső határig.⁶⁰

Lehetőség van átalányadózásra is – amennyiben a bevétel az adóévben nem haladta meg a 15 millió forintot – amely esetében a vállalkozó a bevétel 40%-át számolhatja el költségként és az így megállapított jövedelem után köteles 15%-os személyi jövedelmadót fizetni.⁶¹

Az egyéni vállalkozó, mint fizetését kiveheti a bevételeiből kivét formájában, amely az egyéni vállalkozói tevékenység során személyes munkavégzés címén vállalkozói költségként elszámolható, de amellyel szemben költség, költséghányad vagy más levonás nem érvényesíthető.⁶² Ezen kivét összege után az egyéni vállalkozó nyugdíjjárulékot, valamint egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci járulékot vállalkozói jövedelem szerinti adózás esetén a vállalkozói kivét, átalányadózás esetén az átalányban megállapított jövedelem után fizeti meg. A nyugdíjjárulék alapja havonta legalább a minimálbér, míg az egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci járulék alapja havonta legalább a minimálbér másfélszerese.⁶³ Azonban, ami fontos, hogy mi lesz ezeknek a járulékoknak az alapja. A jogszabály erre vonatkozóan nem tartalmaz előírást, viszont felmerül a kérdés, hogy a bérminimumot (2018-ban 138.000 Ft) vagy a garantált bérminimumot (2018-ban 180.500 Ft) választja-e az egyéni vállalkozó? Amennyiben úgy ítéljük meg, hogy a bányászati tevékenységhez szükség van szakképesítésre, hiszen algoritmusok megoldásához kell értenie a bányásznak, akkor a garantált bérminimumnak megfelelő összeg is lehet. Viszont, ha nem igényel szakképzettséget, akkor hiába végzi diplomás informatikus vagy jogász, csak a bérminimumnak megfelelő összeget veheti alapul.

Egyszerűsített vállalkozói adó (EVA) választása esetén az adóalap az általános forgalmi adóval növelt bevétel növelve/csökkentve a korrekciós tényezőkkel. Az adó mértéke a bevételtől függ, amennyiben ez 30 millió forint alatti, akkor az adó mértéke 37%. Fontos, hogy a bevétellel szemben költség nem számolható el, de ezen adó teljesítése kiváltja a személyi jövedelmadó, osztalék utáni jövedelmadó, az egészségügyi hozzájárulás megfizetését, továbbá az általános forgalmi adó fizetési kötelezettséget is.

Kisadózó vállalkozás tételes adója (KATA) választása esetén minden hónapban fix adóösszeg kerül megállapításra. Havi 25.000 Ft-ot fizet, aki tevékenységét másodállásúként végzi (nem fog biztosítottnak minősülni), 50.000 Ft-ot fizet, aki főállásúként (biztosítottnak minősül) és 75.000 Ft-ot fizet az emelt összegű főállásúként adózó.⁶⁴

Mindezek alapján Tivadar az alábbi lehetőségek közül választhat adózási formát.⁶⁵

⁶⁰ 1998. évi LXVI. törvény 3. § (3) c) pontja.

⁶¹ Szja tv. 50. §–53. §.

⁶² Szja tv. 16. § (4) bek.

⁶³ 1997. LXXX. törvény 29. § (1) bek.

⁶⁴ Megjegyzném, hogy KATA-s adózás választása esetén törvényben meghatározott további feltételeknek kell megfelelni.

⁶⁵ Nem kerül ismertetésre az átalányadózás, hiszen a példában csak egy hónap bevétele ismert, az átalányadózás viszont az egy éves jövedelem alapján választható.

1. sz. táblázat

Adónem	Bevétel	Elszámolható költség	Jövedelem	Adó-mérték	Adó összege
SZJA	800.000 Ft	15.000 Ft	785.000 Ft	9% (15%+14%)	70.650 Ft
EVA	800.000 Ft	-	800.000 Ft	37 %	296.000 Ft
KATA	800.000 Ft	-	800.000 Ft	-	25.000/ 50 000/ 75 000 Ft

4. Árfolyamnyereség

K. Tivadar 2019. január 10-én úgy dönt, hogy új kriptovalutát szeretne vásárolni, ezért 0,3 Bitcoin Goldot vásárol (napi árfolyama: 1800 Euro), viszont februárban elromlik saját bányászgépe, ezért nagyobb kiadás elé néz, így sürgősen be kell váltania forintra a nemrég vásárolt Bitcoin Goldját, amelyet 2019. február 20-án (napi árfolyam: 2300 Euro) tesz meg.

Kriptopénzt befektetési céllal tokenek vásárlása során, illetve, ahogy Tivadar is tette, kriptotőzsdéken lehet vásárolni és abból nyereséghez jutni. A személyi jövedelmadó keretében ezek főként tőkepiaci ügyletként vagy árfolyamnyereségként minősülhetnek.⁶⁶

Árfolyamnyereségnek minősül a törvény értelmében az értékpapírnak ellenőrzött tőkepiaci ügyletben történő átruházása esetén - az értékpapír névértékéből, legfeljebb azonban az elért bevételből az a vagyoni érték, amely az átruházó magánszemélynél nem minősült bevételnek, csökkentve az értékpapír megszerzésére fordított érték és az értékpapírhoz kapcsolódó járulékos költségek összegével. Viszont a korábbiakban részletes bemutatásra került, hogy az értékpapírral bár vannak közös jegyei a kriptopénzeknek, teljes egészében még sem feleltethetők meg ennek a jogi minősítésnek, így árfolyamnyereségként sem kezelhető az ebből származó jövedelem

Amennyiben követjük az árfolyamnyereségre vonatkozó adójogi szabályokat, Tivadar a szerzéskor 1800 Euroért vásárolta a kriptovalutát, és az értékesítéskor 2300 Euro bevételre tett szert, ezért 500 euro nyereséget realizált, amely egyéb jövedelemként adókötelezettséget von maga után, amelyet 15%-os személyi jövedelmadó és 19,5%-os egészségügyi hozzájárulás terheli. Forintban kifejezve ez 24.000 Ft személyi jövedelmadót és 31.200 Ft egészségügyi hozzájárulást jelent. Ez a minősítés hátrányos az adóalanyra nézve, hiszen az esetleges veszteséget nem tudja elszámolni, nincs adókiegyenlítésre lehetősége, hiszen csak igazolt költség számolható el az egyéb jövedelmek keretében.⁶⁷

⁶⁶ Szja tv. alapján ezek az ellenőrzött tőkepiaci ügyletek, amelyről a kripto tőzsdék esetében nem beszélhetünk.

⁶⁷ Szja tv. 67/A § (6)–(8) bek.

IV. Az első lépések a nemzetközi szintű szabályozás irányába

Nemzetközi szinten is világossá vált, hogy bár a kriptovaluták mögött egy innovatív technológia áll, mégis figyelmet kell fordítani veszélyeire is. 2014-ben az első hivatalos jelentés célja az volt – amely a 2014-es G20 csúcstalálkozón készült –, hogy összefoglalóan bemutassa magát a kriptovaluta jelenséget, és elkülönítse magától az ebben rejlő technológiai (blockchain) adta lehetőségektől. Mindezen által pedig kiemelik a fogyasztóvédelem és a banktitok hiányának problémáját, figyelmet fordítva a volatilitásában és az elektronikusan elkövethető lopásban rejlő veszélyekre is.

A kriptovaluta jogi minősítése során megállapították, hogy a pénz három fő tulajdonságának megfelel, azaz érték tartó, elszámolási egység és csereeszköz is egyben. E legutóbbi tulajdonságukban van az egyik legnagyobb előnyük is, ezen túl, hogy mivel digitális formában jelennek meg bármilyen arányban felhasználhatóak és ezekhez a pénzügyi intézmények által felszámolt díjakat sem kell megfizetni. Azonban ami miatt valóban elfogadhatóvá vált, az a technológia mögött álló anonimitás, viszont ahol ez, mint előny leginkább megjelenik az az illegális tevékenység, például a pénzmosás, terrorizmusfinanszírozás vagy az adók elkerülése.

Amennyiben elkülönítjük a valutát és a technológiát, akkor a valutával kapcsolatban kettő politikai kérdés merül fel egyrészt a fogyasztóvédelmi kérdések: elektronikus lopás, kormányok hatása a tilalmukra, másrészt az anonimitás, amely lehetővé teszi a társadalmilag nem elfogadott tevékenységeket (pl.: adóelkerülés, pénzmosás).⁶⁸ Mindezek ellenére a digitális átviteli technológia, amely e mögött áll, hasznos lehet társadalmi szempontból is. (Például a World Wildlife Fund a Fidzsi-szigeteken megfogott tonhalakat egészen a megfogásuktól a boltba kerülésig nyilvántartja, ezzel is megakadályozva az illegális halászatot.⁶⁹) A pénzügyi műveletek során pedig maga a blockchain megjelenése megszünteti a harmadik fél szükségességét a pénzügyi tranzakciók során, ezáltal a vele járó költségeket is, amelyet a harmadik fél részére fizetnek.

Az országok fizetési rendszerein belül alapvetően állami monopólium érvényesül, így hajtható végre az adófizetési kötelezettség és emiatt minden banknak átláthatónak kell lenni az adott ország központi bankja számára. A kriptovaluták esetében az a kérdés vetődik fel, hogy hogyan kell kezelni a tőkenyereséget, és a veszteséget adózási szempontból, hiszen az anonimitás felhasználása során az adóelkerülés teljes mértékben megvalósítható, ami egy újabb politikai kérdést vet fel.⁷⁰ A Bitcoin tranzakciókat harmadik személy nem tudja nyomon követni, azaz az adóhatóság számára láthatatlanok. Igaz, hogy a nyilvános kulcsok láthatóak, azonban ahhoz azonosítani konkrét személyt, tulajdonost nem lehet. Végezetül 2014-ben ezekben a kockázatokban – mint a pénzmosás, csalás, korrupció – látták a legnagyobb ösztönző erőt, amelyek képesek arra rábírn

⁶⁸ BLUNDELL-WIGNALL, ADRIAN: *The Bitcoin Question: Currency versus Trust-less Transfer Technology*, OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No. 37, 2014., 7. p. <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-markets/The-Bitcoin-Question-2014.pdf> (Letöltés: 2018.10.27.)

⁶⁹ MEDCRAFT, GREG: *The OECD and the Blockchain Revolution*, OECD Friends of Going Digital Meeting, 29 March 2018., 3. p. <https://www.oecd.org/parliamentarians/meetings/meeting-on-the-road-london-april-2018/The-OECD-and-the-Blockchain-Revolution-Presentation-by-Greg-Medcraft-delivered-on-29-March-2018.pdf> (Letöltés: 2018.10.27.)

⁷⁰ BLUNDELL-WIGNALL 2014, 12. p.

a kormányokat, hogy az eddigi könnyelmű kezelésük után komolyabban fellépjenek velük szemben.⁷¹

2018 márciusában Párizsban a „Going to Digital Meeting” elnevezésű találkozón három fő kérdést vitattak meg:

- a Blockchain előnyeit és kockázatait
- amit tenni lehet, hogy az előnyöket segítsék, és a kockázatokat mérsékeljék
- OECD szerepe mindennek során.

Greg Medcraft előadásában kifejtette a kriptovaluták működését, kiemelve az elosztott és protokoll alapon működő blockchain technológia előnyeit: átlátható, nyomon követhető és egyben megbízható. Ezen tulajdonságok által a gyakorlatban három okból tölt be fontos szerepet: érték és adat biztonságos átvitelére szolgál, valamint az internetes biztonság és a magánélet védelme, amelyet a decentralizált rendszere biztosít. Ezt mindeddig a digitális eszközökre alkalmazták, azonban a tokenek megjelenésével a fizikai eszközök tranzakciója, nyilvántartása is lehetséges.

Bizonyos előnyökkel szemben kockázatokat is magában rejt az új technológia. Ezek közül kiemelendő a fogyasztók és befektetők védelmének a hiánya, amely főleg a pénzügyi piac területén mutatkozik meg.⁷²

Medcraft szerint a kormányokon múlik, hogy megfelelően ki tudják-e használni az előnyöket és mindeközben csökkenteni a kockázatokat. A döntéshozóknak a szabályozás kialakítása során előretekintőnek kell lenni, naprakésznek a gyors változásokkal szemben. Valamint együtt kell működni az érdekelt felekkel, köztük az iparral, fogyasztókkal, tudományos csoportokkal és a kérdés globális jellege miatt összehangoltan kell fellépni a szabályozás szétaprózódásának elkerülése érdekében, ezáltal is terjesztve az egyes országok eddig bevált gyakorlatait.⁷³

Fontos szót ejteni az Inicial Coin Offering-ről, hisz vannak, akik eseti alapon alkalmazzák az ICO-ra vonatkozó szabályokat, míg mások elismerik, hogy a törvényi szabályozáson kívül esnek. Van ahol több hatóság is kiadott figyelmeztetést a befektető védelem hiányáról, és vannak országok, amelyek betiltották őket. Az ipar és a befektetők megjelenése hiányzik ahhoz, hogy az ICO-k potenciálja teljes körűen bebizonyosodjon, viszont a szabályozatlansága miatt jelenlévő bűnözéseket nehéz észlelni és kezelni ezen a területen.⁷⁴

Mindezen kockázatok mérséklése és előnyök érvényesítése során az OECD szerepe négy célkitűzés megvalósításában jelenik meg: információcsere, és a kialakulóban lévő legjobb gyakorlat megtalálása; megelőzi a szabályozatlan arbitrázs és a szabályozás széttagoltságának elkerülése által a hatékonyság növelése; nagyobb jogbiztonság megteremtése; potenciális kockázatokkal kapcsolatos tudatosság növelése.

⁷¹ BLUNDELL – WIGNALL 2014, 13. p.

⁷² MEDCRAFT 2018, 3. p.

⁷³ MEDCRAFT 2018, 3. p.

⁷⁴ MEDCRAFT 2018, 6. p.

Az OECD-nek célja egy szakpolitikai fórum létrehozása, amelynek segítségével az alapvető nemzetközi szabályok és iránymutatás kidolgozásra kerülnek. Vannak területek amelyek szabályozása első körben fontos lehet, ilyen többek között az adóelkerülés is.⁷⁵

2018 szeptemberében az OECD Blockchain Policy fórumot tartott Párizsban. Ismét a blockchain technológiában rejlő előnyöket és ezek jelenlegi felhasználását mutatták be. Viszont szó esett arról, hogy a blockchain jelenlegi felhasználási módjai közül sok azonban olyan jogi és szabályozási kérdéseket is felvet, amelyek még mindig a "megbízható harmadik fél", vagyis kormány szerepének hiánya miatt merülnek fel. A pénzügyi szolgáltatásokban és a tágabb gazdaságon belül a kormányoknak világos szerepet kell játszaniuk annak biztosításában, hogy a piacok tisztességesek és rendezettek legyenek. Ezt olyan politikai környezetben kell megtennie, amely új és ígéretes újításokat is lehetővé tesz.⁷⁶

V. Kitekintés egyes országok szabályozási gyakorlatára

Ahogy nemzetközi szinten is említésre került, érdemes megvizsgálni azon országok gyakorlatát, amelyek a kockázatokat időben felismerve szükségesnek látták a kriptovaluták szabályozását, és komoly lépéseket is tettek mára efelé.

Vizsgálatom alá eső egyik ilyen ország Japán, amely sokak szerint a kriptovaluták hazájának is tekinthető Satoshi Nakamoto esetleges származását tekintve. Érdemes kitekintést tenni az egyik legnagyobb szigetországra, Ausztráliára, amely szinte legelsőként alkotott adójogi szabályokat a kriptopénzekre vonatkozóan. Az európai országok közül Svájc lehetne az, aki leginkább kiáll a hagyományos pénzügyi rendszerek mellett, hiszen bankrendszere fejlett, erős tőkén alapszik, mindennek ellenére mégis ő rendelkezik mára a legnagyobb fintech szektorral ebben a térségben, ezért a későbbiekben minként szolgálhat akár a magyar szabályozás számára is.

1. Japán szabályozása

Japán mindig is kedvezett a kriptovaluták számára, de nagy csapás érte 2014-ben, amikor a tokiói székhelyű kriptovaluta váltó, Mt. Gox lett a célpontja a valaha látott legnagyobb kriptovaluta hachkelésnek. A váltó a világ összes Bitcoinjának 70%-át kezelte, amikor komplikációk sorozata következtében hirtelen 2014 februárjában megszüntette a kereskedést.

Ennek hatására, valamint a befektető-védelem és a pénzügyi technológiai innovációk (fintech) támogatásának szükségessége közötti egyensúly megteremtése érdekében a japán kormány 2014. március 7-én közzé tett egy hivatalos nyilatkozatot a Bitcoin jogi státuszát illetően. E szerint nem tekinthető jogilag szabályozott fizetőeszköznek, de a

⁷⁵ MEDCRAFT 2018., 7. p.

⁷⁶ Forrás: <http://www.oecd.org/finance/financial-markets/OECD-Blockchain-Policy-Forum-2018-Agenda.pdf> (Letöltés: 2018. 10. 22.)

magán- és jogi személyek elfogadhatják a Bitcoint elszámolási egységként szolgáltatások, illetve áruk vásárlásakor.⁷⁷

Erre reagálva a Pénzügyi Akció Munkacsoport (FATF) 2015-ben kiadott egy iránymutatást, amely a nemzeti hatóságokat segítette a szükséges szabályok, esetleges törvénymódosítások kidolgozásában. A FATF meghatároz egy „pénzügyi intézményt”, amely olyan természetes vagy jogi személy lehet, amely üzleti tevékenységet folytat egy vagy több személy javára vagy nevében. A jelenleg rendelkezésre álló kategóriák közül a legrelevánsabb pénzügyi szolgáltatások, amelyek vállalkozásnak minősülnek:

- pénz vagy pénzáttalási szolgáltatások
- betétek és egyéb visszafizetendő pénzeszközök elfogadása az ügyfelektől
- fizetési eszközök kibocsátása és kezelése
- devizával vagy átruházható értékpapírokkal kereskedés.⁷⁸

Ezt követően 2017 áprilisában a fentieknek megfelelően módosították a Payment Service Act-et: a virtuális valuták jogilag fizetési eszköznek minősülnek (bár a Bitcoin még nem minősül konkrétan törvényes fizetési eszköznek, de alkalmas bizonyos dolgok megvásárlására). A törvény alapján a kripto valuta olyan értékkel bíró tulajdon, amely

- fizetőeszközként szolgál az áruk megvásárlására, bérbeadására, vagy
- meg nem határozott személyek által nyújtott szolgáltatás megvásárlására vagy
- meg nem határozott személyek számára értékesítendő és elektronikus adatfeldolgozó rendszeren keresztül továbbítható, vagy olyan értékkel bíró tulajdon, amelyek ennek az értékével kölcsönösen cserélhetők meghatározatlan személyek között, elektronikus adatfeldolgozó rendszeren keresztül.⁷⁹

A törvény értelmében csak a Financial Service Agency-nél (FSA)-nál regisztrált gazdasági társaságoknak engedélyezett a kripto valuta váltása.⁸⁰ A törvény előír követelményeket, amelyeket a váltóknak teljesíteni kell az engedély megszerzéséhez. Az egyik ilyen, hogy részvénytársaság valutaváltó legyen, továbbá, ha külföldi virtuális pénzváltási szolgáltatóról van szó, rendelkeznie kell Japánban képvisellel, képviselővel.⁸¹

A törvény előírja, hogy a szolgáltatónak rendelkezni kell a megfelelő pénzügyi alappal (min. 10 millió yennel és aktív eszközökkel) valamint a működéshez szükséges, és a jogszabályi előírásoknak megfelelő rendszerekkel, amelyek a szükséges virtuális pénzváltási szolgáltatásokat megfelelően és biztonságosan ellátják.

Mindemellett eleget kell tenni a tájékoztatási kötelezettségnek, amelynek keretében meg kell magyaráznia a szolgáltatással kapcsolatban, hogy a kriptopénz nem törvényes fizetőeszköz, vagy, hogy veszteséget hordozhat magában. Rendelkezik a felhasználók elkülönített, letétbe helyezett vagyonáról is. Ez alapján a szolgáltató a saját eszközeihez tartozó pénzt és virtuális pénznemeket világosan elkülönítik a felhasználók által a fent

⁷⁷ CASTOR, AMY: *How Japan Is Creating a Template for Cryptocurrency Regulation*, 11 May 2018. <https://bitcoinmagazine.com/articles/how-japan-creating-template-cryptocurrency-regulation> (Letöltés: 2018. 07. 21.)

⁷⁸ Virtual currencies, Guidance for a risk-based approach, 2015.; <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Guidance-RBA-Virtual-Currencies.pdf> (Letöltés: 2018.07.20.) 6. p.

⁷⁹ Payment Services Act 2. (5)

⁸⁰ CASTOR 2018.

⁸¹ Payment Service Act 40. (1)

említett módszer szerint letétbe helyezettekől, és a szolgáltatónak olyan rendszere van, amely lehetővé teszi a különböző felhasználókhöz tartozó betétek közötti azonnali megkülönböztetést. Költségeket illetően a kérelmezőnek 150 000 yen regisztrációs és licencciját kell fizetnie mint virtuális valutaváltási szolgáltatónak.⁸²

Az első tizenegy kérelmező 2017 szeptemberében kapta meg az engedélyt, majd decemberre további négy. Azonban 2018 januárjában egy kvázi-operátor feltörte a rendszert, ami 530 millió dollár értékű veszteséget jelentett. Emiatt elkezdtek vizsgálni a biztonsági rendszer hiányosságait, amelynek következtében 7 pénzváltónak büntetést szabtak ki. Továbbá létrehoztak a felügyeletére egy szövet (SRO), amely az USA-ban működő FINRA-hoz hasonlóan lát el feladatokat.

2018 áprilisában létrejött a Japán Virtuális Pénzváltóipari Szövetség, amelynek tagjai az első 16 engedélyezett váltó. Legfőbb jogosultságuk, hogy szabályokat alkothassanak, bírságot szabhatnak, valamint kidolgozhatják az ICO-ra vonatkozó szabályokat.

2018. június 25-én a Felsőház ülésén a pénzügyminiszter *Taro Aso* szólalt fel a kriptovaluták adózásával kapcsolatosan. Fő kérdése az volt, hogy a jelenleg egyéb jövedelemként adózó virtuális valuták váltásából származó nyereség átkerüljön-e az elkülönítetten adózó jövedelmek közé. Erre reagálva egy számviteli szoftvert gyártó cég úgy fogalmazott, hogy az egyéb jövedelmek egy átfogó adózás tárgyát képezik és az adókulcsot az adóalap alapján állapítják meg, amely kombinálva más bevételekkel együtt jön létre (pl.: a munkabérből származó jövedelem).

A Nemzeti Adóhatóság elmagyarázta, hogy Japánban 7 adósávot különböztetnek meg, az adókulcsok pedig 5-45%-ig terjednek a jövedelem alapján, a progresszív adókulcsokat pedig még helyi adók (10%-os mértékben) is terhelik. A Japán Pénzügyminisztérium Kutatóintézete ez alapján megjegyezte, hogy a legmagasabb kivethető adó 55 %. Jelenlegi szabályok alapján a kriptovalutával kereskedőknek ennyit, azaz 55 %-os adót kell fizetniük.⁸³

A változtatás lehetővé tenné, hogy a kriptovaluták egységesen adózzanak, és ugyanazon előnyöket élvezzék, mint amiket a tőzsdei kereskedők. Hiszen vannak értékpapírok, amelyeket csak kb. 20% adó terhel.

2. Ausztrália szabályozása

Az ausztrál adóhatóság szerint a Bitcoin rendelkezik a pénz három lényeges tulajdonságával: csereszköz, elszámolási egység, valamint értéktartó. Azonban nem felel meg a külföldi valutának, hisz csupán egy „valuta”, amelyet az adott ország elismeri mint pénznem minden tranzakció és fizetés során. A 2014-es iránymutatásban rávilágított már az ausztrál adóhatóság, hogy ennek értelmében nem tekinthető globálisan elfogadott valutának például a Bitcoin.⁸⁴

⁸² *Details of Screening for New Registration Application as Virtual Currency Exchange Service Provider*. 2017. <https://www.fsa.go.jp/en/news/2017/20170930-1/02.pdf> (Letöltés: 2018. 07. 20.)

⁸³ HELMS, KEVIN: *Japan Contemplates Scrapping Its Progressive Crypto Tax Rate*. 2018. <https://news.bitcoin.com/japan-revise-crypto-tax> (Letöltés: 2018. 07. 23.)

⁸⁴ NATHAN DE ZILVA: *The evolving tax treatment of cryptocurrencies*. Taxation in Australia. Vol. 52., 2018., 373. p.

Az ausztrál kormány 2015 augusztusában elkezdett foglalkozni azzal, hogy hogyan lehet egy hatékony szabályozási rendszert kialakítani a digitális valutákra vonatkozóan, hiszen Ausztrália célja, hogy a digitális technológia előnyeit kihasználja, amelyek akár a gazdaságra is jó hatással lehetnek.⁸⁵

2017 augusztusában egy törvénytervezetet terjesztettek a parlament elé, amelyet 2017 decemberében elfogadtak és 2018 áprilisától hatályba is lépett. A jogszabály a következő módon határozza meg a digitális valuta fogalmát, amelyet „e-valuta” névvel illet:

A digitális valuta, azaz értéket megtestesítő eszköz, ami csereeszköz, gazdasági értékkel bír, vagy elszámolási egység; nem áll kormány vagy felügyeleti szerv ellenőrzése alatt; pénzzel felcserélhető (beleértve a számlán való jóváírást), és ellenszolgáltatás árú vagy szolgáltatások igénybevétele során. A nyilvánosság számára hozzáférhető, mindenféle korlátozás nélkül, vagy pénzmosás - és terrorizmusfinanszírozás elleni szabályok szerint digitális pénznemnek nyilvánított csereeszköz, digitális folyamat vagy hitelezés, de nem tartalmaz semmilyen olyan szabályt, amely a pénzmosás- és terrorizmusfinanszírozás elleni szabályok értelmében nem tekinthető digitális pénznemnek e törvény alkalmazásában.⁸⁶

A kormány 2017-18-ra vonatkozó költségvetési összefoglalójában kijelentette, hogy a digitális valutavállalatoknak az országban való működését könnyebbé tevő rendelkezés révén 2017. július 1-től hivatalos fizetőeszközként ismeri el a kriptovalutákat és mentesíti a kettős adóztatás alól.

2018. április 11-én az Ausztrál Tranzakciós-és Elemző Központ (AUSTRAC) által kézzelfogható terveket tett közzé a kriptovaluták váltására vonatkozó új szabályok bevezetéséről. A legfontosabb, hogy azok a digitális valutaváltók, akik üzleti tevékenységként végzik, ezen tevékenységüket regisztrálniuk kell, és eleget kell tenniük a kormány pénzmosás-és terrorizmusfinanszírozás ellenes megfelelőségének és jelentéstételi kötelezettségének.⁸⁷ A 2006-os Pénzmosási-és Terrorizmusfinanszírozás elleni törvény előírja a szervezeteknek (jelen esetben AUSTRAC), hogy információt gyűjtsenek az ügyfél azonosságának megállapításához, a tranzakciós tevékenységeket figyelemmel kísérik és a gyanús tevékenységek vagy nagy összegű tranzakciók (több mint 10.000 dollár) esetén bejelentéssel éljenek.⁸⁸

Ahogy említettem már az adózás terére is kiterjed a szabályozás, amelyre először 2014 decemberében fordított figyelmet az ausztrál adóhatóság, és közzétett egy iránymutatást a virtuális pénznemek adójogi kezeléséről. A Bitcionnal való tranzakciók a barter ügyletekhez hasonló adózási szabályok alá esnek a hatóság szerint. Véleményük szerint a Bitcoin nem pénz, nem deviza, és nem pénzügyi célú termékértékesítés és szolgáltatás utáni adóterhek terhelik, hanem mint tőkenyeresség fog adókötelezettséget

⁸⁵ Senate economic References Committee, Digital Currency- Game change or bit palyer, 2015. <https://perma.cc/9C8Z-L76P> (Letöltés: 2018. 10. 05.) 9–10. pp.

⁸⁶ *Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Amendment Act, 2017.*, 3 Section 5. <https://www.legislation.gov.au/Details/C2017A00130> (Letöltés: 2018. 10. 05.)

⁸⁷ POLLOCK, DARRYN: *How Australia Is Becoming A Cryptocurrency Continent: Markets, Regulations And Plans*, 15 April 2018. <https://cointelegraph.com/news/how-australia-is-becoming-a-cryptocurrency-continent-markets-regulations-and-plans> (Letöltés: 2018. 09. 29.)

⁸⁸ AUSTRAC: *New Australian laws to regulate cryptocurrency providers*, 11 April 2018. <http://www.austrac.gov.au/media/media-releases/new-australian-laws-regulate-cryptocurrency-providers> (Letöltés: 2018. 09. 29.)

vonni maga után. Fontos, hogy akik tranzakciókat hajtanak végre nyilvántartást vezet-
senek a tranzakciók időpontjáról, összegéről, magáról az ügyletről, és a másik fél sze-
mélyéről (azonosító kód is elegendő).

A bányásznak - amennyiben birtokol Bitcoin -, minden adóév végén fel kell tüntet-
nie az adóbevallásában jövedelemként. Viszont, aki átváltási tranzakciókat hajt végre
(ide tartoznak az átváltó automaták is), az ilyen szolgáltatással kapcsolatban felmerülő
költségek - beleértve a bányászat költségei is - levonásként engedélyezhetők. A birtoká-
ban lévő Bitcoinok készletnek tekintendők, amelyeket év végén kell az adóbevallásban
feltüntetni. Abban az esetben, ha valaki vásárol Bitcoin mint tőkenyereség fog adóköte-
les lenni. Amennyiben nem üzleti tevékenységet folytat a Bitcoin befektetéssel kapcsola-
tban, akkor nem értékelheti tőkenyereségként az értékesítésből származó nyereséget,
sem az esetleges veszteségek levonását.⁸⁹

Az adóhatóság elkötelezett abban, hogy pontos, következetes, egyértelmű informá-
ciókat nyújtson az adóalanyok jogainak és kötelezettségeinek megértésében. Felelősé-
get vállalnak abban az esetben, ha nem nyújtottak megfelelő tájékoztatást, akkor az így
okozott problémák helyreállításában segítenek.

3. Svájc

Svájc bankrendszere fejlett, erős tőkén alapszik, mindennek ellenére mégis ő rendelkezik
mára a legnagyobb fintech szektorral Európában. Ennek egyik fő oka, hogy az ország
hivatalos szervei több száz kriptovalutával foglalkozó céget, ICO csapatot és alapítványt
vonzottak az országba. Itt van a székhelye például az Ethereum Alapítványnak és a
Metaco banki kriptovaluta letéti platformnak is.⁹⁰ Valamint található egy Kripto-völgy
néven emlegetett hely Zug városában. Itt kriptopénzekkel lehet termékeket és szolgálta-
sokat vásárolni bitcoinért és altcoinokért, sőt kísérletet tettek az önkormányzati szolgálta-
tásokért cserébe való felhasználásukra is.⁹¹ A város nyitott az innovációkra, a blockchain
technológiát már egyetemeken oktatják, és kb. 30 000 start-up vállalkozásnak ad helyet.

A svájci szabályozás és a pénzügyintézmények vezetői mint befektetés tekintenek a
kriptovalutákra, talán ebben rejlik a szabályozásuk legfőbb sajátossága, és egyben elő-
rehaladottsága is. A Szövetségi Tanács 2014-ben kezdett el foglalkozni a
kriptovalutákkal, és elsőként közzétett egy jelentést, amely megmagyarázta gazdasági
jelentőségüket, jogi kezelésüket és az ezzel járó kockázatokat is. Mindenekelőtt tisztázták,
hogy az interneten forgalmazható érték digitális ábrázolása minősül virtuális fizetőesz-
köznek, és bár a pénz szerepét veszi át, de nem minősül törvényes fizetőeszköznek, ezért
azt eszközként (vagyonként) kell besorolni.⁹² Ez az értékelés a jelentés közzététele óta

⁸⁹ AUSTRALIAN TAXATION OFFICE (ATO): *Tax Treatment of Crypto-Currencies in Australia – Specifically Bitcoin*, 21 December 2017. <https://perma.cc/UFZ7-QSUG> (Letöltés: 2018. 10. 05.)

⁹⁰ ATTILA BÁLINT: *Hogyan vált Svájc Európa kriptovaluta központjává*, 2018. <https://www.bitcoinbasis.hu/hogyan-valt-svajc-europa-kriptovaluta-kozpontjava/> (Letöltés: 2018. 09. 25.)

⁹¹ *Új megoldás: önkormányzati szolgáltatások bitcoinért cserébe*, 2016. <https://www.bitcoinbasis.hu/onkormanyzati-szolgaltatasok-bitcoinert-cserebe/> (Letöltés: 2018. 09. 25.)

⁹² <http://www.loc.gov/law/help/cryptocurrency/switzerland.php> (Letöltés: 2018. 09. 25.)

valamelyest megváltozott, és a Szövetségi Tanács továbbra is figyelmeztet a pénzmosás, a terrorizmus finanszírozás és a befektetők védelme terén mutatkozó kockázatokra.⁹³

2018 januárjában a nemzetközi pénzügyekért felelős államtitkár egy munkacsoportot állított fel a blockchain és az ICO kérdéskörének vizsgálatára. A munkacsoport vizsgálja a blockchain technológiák pénzügyi használatának jogi kereteit, különös tekintettel az ICO-ra, amelyről 2018 végéig jelentést fognak készíteni a Szövetségi Tanácsnak. A munkacsoport együttműködik a szövetségi igazságügyi minisztériummal és a Swiss Financial Market Supervisory Authority-vel (FINMA), valamint bevonja az érdekelt vállalkozásokat. A cél az, hogy Svájc nemzetközi szinten "blockchain és fintech állammá" váljon.

A FINMA már 2016 óta foglalkozik az ICO jogi szabályozásával, 2018 februárjában pedig elkészült egy iránymutatás a kezelésükkel kapcsolatban. A pénzpiaci jog és szabályozás nem alkalmazható az összes ICO-ra, tehát attól függően, hogy az ICO-kat hogyan tervezték, nem feltétlenül tartozhatnak szabályozási követelmények hatálya alá, így tehát a körülményeket eseti alapon kell figyelembe venni. Jelenleg nincs általánosan elfogadott terminológia a tokenek besorolásához sem Svájcban, sem nemzetközi szinten. A FINMA megpróbálta mégis a tokeneket az alábbi három típus szerint kategorizálni:

- fizetési tokenek: a kriptovaluták szinonimájaként szolgálnak, és nincsenek további funkcióik vagy kapcsolatuk a fejlesztési projektekhez. A tokenek egyes esetekben csak a szükséges funkcionalitást fejlesztik ki, és egy bizonyos idő után fizetési eszközként fogadják el (pl.: Bitcoin, Ether). Pénzmosás elleni szabályoknak való megfelelést fogják ezeknél követni, de nem kezelik őket értékpapírként.
- segéd tokenek: olyan tokenek, amelyeknek célja digitális alkalmazáshoz vagy szolgáltatáshoz való hozzáférés biztosítása. Ha a közüzemi token csak/részben gazdasági értelemben vett befektetésként működik, a FINMA ezeket a tokeneket értékpapírként kezeli.
- eszköz tokenek: olyan eszközöket jelentenek, mint a valós vállalatokban vagy a jövedelemben való részesedések, illetve az osztalékok vagy kamatfizetésekre való jogosultság. A gazdasági funkció szempontjából a tokenek részvényekhez, kötvényekhez vagy származékokhoz hasonlítanak.⁹⁴ Ezért az értékpapírokra vonatkozó szabályok is irányadóak lesznek rájuk, ilyenek a zálogjog szabályai, valamint egyes polgári jogi szabályok (pl.: tájékoztatási kötelezettség).⁹⁵

Mindezek alapján azt mondhatjuk, hogy a FINMA szerint az ICO előfinanszírozásai és értékesítése után származó jövedelmek értékpapírokként kezelendők, ha a tokeneket szabványosították és alkalmasak a tömeges kereskedelemre. Az iránymutatás szigorú alkalmazásának azonnali következménye, hogy a piacon jelenleg elérhető svájci "platform tokenek" értékpapírnak minősülnek. Ez azt jelenti, hogy a tokenek már nem for-

⁹³ *G20 meeting of finance ministers in Argentina: challenge of digitisation.* https://www.efd.admin.ch/efd/en/home/dokumentation/nsb-news_list.msg-id-70165.html (Letöltés: 2018. 09. 25.)

⁹⁴ *Guidelines for enquiries regarding the regulatory framework for initial coin offerings (ICOs)* <https://www.finma.ch/en/news/2018/02/20180216-mm-ico-wegleitung/> (Letöltés: 2018. 09. 25.)

⁹⁵ *Finma publishes ICO guidelines.* 16 February 2018. <https://www.finma.ch/en/news/2018/02/20180216-mm-ico-wegleitung/> (Letöltés: 2018. 09. 25.)

galmazhatóak olyan tőzsdén, amely nem rendelkezik FINMA által kiadott kereskedői engedéllyel vagy ezzel egyenértékű külföldi felhatalmazással.⁹⁶

Ahogy korábban említettem Svájc több fintech vállalkozást is vonzott az országába, amelynek az eddigieken kívül másik fő oka a kedvező adójogi szabályozás. Az egyik a vagyoadó, amelynek körében adókötelesnek minősülnek a kriptovaluták, hiszen készpénzként vagy eszközként minősülnek. A kriptovaluta értékének megállapítása bár kantononként eltérhet, mégis leginkább a Zugban és Luzernben kialakított gyakorlatot követik, amely alapján a Swiss Finance + Technology Association (SFTA) által az adott pénznemre meghatározott átlagos évi árfolyamot kell figyelembe venni.

Jövedelemadó körében adókötelezettség terheli azt, aki bizonyos kriptovalutákkal (pl.: BTC, ETH) kereskedik, így mint egyéni vállalkozó fog adózni. Amennyiben munkavállaló jut kriptovalutához mint fizetés vagy juttatás, ez a birtoklás is adókötelezettséget fog maga után vonni, méghozzá a megszerzés időpontjában svájci frankban meghatározott értéke alapján.⁹⁷ Ezentúl, ha szolgáltatásért cserébe fizetnek kriptopénzzel az is ezen körben adókötelesnek fog számítani. Nem utolsó sorban, pedig, ha valaki bánássa az érmeiket, akkor az ebből származó nyeresége fog adóköteles lenni.

Mivel a kriptovaluta eszköznek minősül ezért a tőkejövédelmet terhelő adókötelezettség nem vonatkozik rá. Ezért is tud versenybe szállni más országokkal szemben, hiszen ez az adó terheli a kriptovalutákat is mind Amerikában, Kanadában, Ausztráliában sőt Japánban akár 55% is lehet.

Általános forgalmi adó nem terheli a kriptovalutát, mert a hatóságok úgy gondolják, hogy ezeket a svájci hivatalos pénzekhez hasonlóan használják csupán, és bizonyos áruk vagy szolgáltatások szállítása során nem kerülnek használatra.⁹⁸

Azon túl, hogy a kriptopénzeket az ország bizonyos esetekben adóztatja, el is fogadja mint adófizetési eszközt. Legutóbb 2018 januárjától Ticino kanton vezette be az elfogadását 250 CHF-ig (kb. 70.000 Ft) terjedően.

Svájc a szabályozás terén előrehaladott, és bizonyos követelményeket bár támaszt az ICO kibocsátások kapcsán, mégis a kedvező adókötelezettségek miatt valóban céljaul tűzheti ki, hogy a „blockchain és a fintech államává” váljon.

VI. Európai Unió figyelmeztetése, szabályozása

2017-ben készült kimutatások⁹⁹ szerint az elmúlt három évben kibocsátott ICO-k több mint egyharmada az Európai Unión belül került értékesítésre. Ennek összértéke eléri az 1,76 milliárd dollárt, vagyis a világszerte értékesített tokenek közel felét. Mindezek elle-

⁹⁶ SPRENGER, PASCAL: *How FINMA's ICO Guidelines impact future ICOs in Switzerland*, 26 February 2018. <https://home.kpmg.com/ch/en/home/insights/2018/03/how-finmas-ico-guidelines-impact-future-icos-in-switzerland.html> (Letöltés: 2018. 09. 26.)

⁹⁷ <http://www.loc.gov/law/help/cryptocurrency/switzerland.php> (Letöltés: 2018. 09. 25.)

⁹⁸ How are Cryptocurrencies Taxed in Switzerland? 24 July 2018. <https://switzerland.bc.events/en/article/how-are-cryptocurrencies-taxed-in-switzerland-90768> (Letöltés: 2018. 09. 26.)

⁹⁹ <https://2017.stateofeuropentech.com/> (Letöltés: 2018. 11. 13.)

nére Mario Draghi, az Európai Központi Bank elnöke szerint a kriptovaluták piacon való csekély értékük miatt nem jelentenek veszélyt, így nem szükséges szabályozásuk.¹⁰⁰

Az Európai Központi Bank által készített hatástanulmányban a pénz történetétől kezdve, a virtuális játékokban megjelenő pénzen át egészen a Bitcoin bemutatásáig és a virtuális valutákban rejlő kockázatok feltárásáig eljutottak. A tanulmány kitér arra, hogy egyes nézetek szerint a virtuális valuták az elektronikus pénzről szóló 2009/110/EK irányelv hatálya alá tartoznak, míg más nézetek szerint a belső piaci pénzfogalmi szolgáltatásokról szóló 2007/64/EK irányelv hatálya alá tartozhatnak, de ahogy a tanulmányban kifejtésre kerül, egyik hatálya alá sem tartozhat egyértelműen. A tanulmányban konklúzióként megfogalmazódik, hogy a virtuális valuták:

- nem jelentenek kockázatot az árstabilitásra, feltéve, hogy a pénz létrehozása továbbra is alacsony szinten marad;
- jelenleg nincsenek szabályozva, és nem felügyelik közvetlenül, annak ellenére, hogy az ilyen rendszerekben való részvétel a hiteleket, a likviditást és a hitelképességet tekintve működési és jogi kockázatot jelent;
- jelenthet kihívást a közigazgatás számára, tekintettel arra, hogy azokat bűnözők, csalók és pénzmosók használhatják illegális tevékenységek során;
- valamint negatív hatást gyakorolhatnak a központi bankokba vetett bizalomra a bennük rejlő bizonytalanság miatt, ezáltal a felhasználók magas kockázattal állnak szemben.¹⁰¹

Az Európai Bankhatóság meghatározása szerint a virtuális pénz egy olyan szabályozatlan digitális pénzeszköz, amelyet nem adott állam központi bankja bocsát ki és biztosít – még akkor sem, ha az átváltásokat az állami hatóság regisztrálja –, így annak értékállóságát sem garantálja, ennek ellenére az adott piacon elfogadott fizetőeszközként jelenik meg.¹⁰² További kockázatként emelik ki, hogy a virtuális pénztárcák, hasonlóan a hagyományos pénztárcáinkhoz, a lopás veszélyének szintén ki vannak téve, hiszen a hackerek a kulcspárokat fel tudják esetlegesen törni. Ebből következően, ha a kulcspárok, vagy a pénztárcában tárolt pénz elveszik – mivel nincs olyan hatóság, amely a kulcspárokat tárolja vagy újat tudni adni – az soha vissza nem szerezhető. Mindezek fényében az Európai Bankhatóság arra hívja fel a figyelmet, hogy aki ilyen terméket vásárol, fontos, hogy tisztában legyen ennek speciális jellemzőivel. Ismerje meg magát az üzleti modellt, az átláthatóságot és az információcserére szolgáló platformokat, ha fontolgatja ezt a fajta befektetést.¹⁰³ A virtuális fizetőeszközök előnyeit és bennük rejlő potenciális veszélyforrásokat bemutató állásfoglalását¹⁰⁴ a Bankhatóság 2014-ben az Európai Bizottságnak, az Európai Tanácsnak és az Európai Parlamentnek is megküldte,

¹⁰⁰ <https://www.coindesk.com/ecb-president-cryptocurrencies-are-pretty-limited> (Letöltés: 2018. 11. 13.)

¹⁰¹ European Central Bank: *Virtual Currency Schemes*. 2012. 44–47. pp. <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf> (Letöltés: 2018. 11. 13.)

¹⁰² ESZTERI DÁNIEL: *Egy Bitcoinnal elkövetett vagyon elleni bűncselekmény és az ahhoz kapcsolódó egyes jogi kérdések*. Infokommunikáció és jog, 2017. 1. szám, 29. p.

¹⁰³ European Banking Authority: *Warning to consumers on virtual currencies*, 2013. <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/598344/EBA+Warning+on+Virtual+Currencies.pdf> (Letöltés: 2018. 11. 14.)

¹⁰⁴ Lásd: European Banking Authority: *Opinion on Virtual Currencies*, 2014. (<https://www.eba.europa.eu/documents/10180/657547/EBA-Op-2014-08+Opinion+on+Virtual+Currencies.pdf>)

mivel a végkövetkeztetésük az volt, hogy a területek szabályozása az azonosított veszélyek magas száma miatt nem várható már sokáig magára.¹⁰⁵

2018 februárjában az Európai Értékpapír-piac Felügyeleti Hatóság (ESMA), Európai Bankhatóság és az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság figyelmeztetést adott ki, hiszen egyre több fogyasztó vásárol kockázattal járó kriptovalutát. Kockázatát abban látják, hogy extrém a volatilitása, kilépési lehetőségek hiányosak benne, ár átláthatósága hiányzik, és az információk sokszor félrevezetőek lehetnek a kriptovalutába befektetés során. Ezen túl a kriptovaluták és azok váltása, továbbá vásárlása nincsenek az uniós jog keretein belül szabályozva, azaz ezek a fogyasztók nem minősülnek a szabályozott pénzügyi szolgáltatásokhoz kapcsolódó védelemben.¹⁰⁶

A közelmúltbeli terrorista támadások rámutattak a kialakulóban lévő új tendenciákra, hogy a terrorista csoportok milyen módon finanszírozzák és hajtják végre műveleteiket. Egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek egyes alternatív pénzügyi rendszereként működő modern technológiai szolgáltatások, mivel azok kívül esnek az uniós jog hatályán. Mivel a terrorista csoportok képesek lehetnek pénzt utalni az uniós pénzügyi rendszerbe vagy a virtuálisfizetőeszköz-rendszereken belül azáltal, hogy elrejtik az átutalásokat, illetve bizonyos mértékű anonimitást élveznek ezeken a platformokon. Ezért elengedhetetlen az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018. május 30-i, a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló (EU) 2015/849 irányelv, valamint a 2009/138/EK és a 2013/36/EU irányelv módosításáról szóló 2018/843 irányelv (továbbiakban: 2018/ 843 irányelv) hatályának kiterjesztése a virtuális fizetőeszközök és rendeleti pénzek közötti átváltási szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatókra és a letétkezelő pénztárca-szolgáltatókra is. Az irányelv hatályának kiterjesztése nem oldja meg teljes mértékben a virtuális fizetőeszközökkel végrehajtott műveletek anonimitásával kapcsolatos problémákat, hiszen a virtuálisfizetőeszköz-környezet jelentős részben továbbra is anonim marad, mivel a felhasználók az ilyen szolgáltatók igénybevétele nélkül is végezhetnek műveleteket. Az anonimitással kapcsolatos kockázatok elleni küzdelem érdekében lehetővé kell tenni a nemzeti pénzügyi információk egységei számára az ahhoz szükséges információk begyűjtését, hogy a virtuális fizetőeszköz címét a virtuális fizetőeszköz tulajdonosának kilétével tudják társítani. A 2018/ 843 irányelv definiálja

- a virtuális fizetőeszközöket: digitális értékmegjelenítés, amelyet nem központi bank vagy közigazgatási szerv bocsát ki vagy garantál, nem feltétlenül kapcsolódik rendeleti pénzekhez, és nem rendelkezik rendeleti pénz vagy pénz jogi státuszával, de természetes vagy jogi személyek elfogadják csereértékként, valamint elektronikusan átutalható, tárolható és lehet vele elektronikusan kereskedni, valamint
- a letétkezelő pénztárca-szolgáltatót: olyan szervezet, amely ügyfelei nevében virtuális fizetőeszközök tartására, tárolására és átutalására szolgáló kriptográfiai magánkulcsok megőrzésével kapcsolatos szolgáltatást nyújt.

¹⁰⁵ ESZTERI 2017. 29. p.

¹⁰⁶ European Securities and Markets Authority: *Esas warn consumers of risks in buying virtual currencies*. <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/esas-warn-consumers-risks-in-buying-virtual-currencies> (Letöltés: 2018. 11. 14.)

Az irányelv előírja, hogy a tagállamok biztosítják többek között a virtuális fizetőeszközök és rendeleti pénzek közötti átváltási szolgáltatást nyújtó szolgáltatók és a letétkezelő pénztárca-szolgáltatók nyilvántartásba vételét.¹⁰⁷

Az irányelv alapján – többek között Magyarországnak is – 2022. január 11-ig szükség esetén megfelelő jogalkotási javaslatokat kell mellékelni, ideértve adott esetben a virtuális fizetőeszközökkel, a felhasználók kilétét és a pénztárcacímeket rögzítő, a pénzügyi információs egységek számára hozzáférhető központi adatbázis létrehozására és fenntartására vonatkozó felhatalmazásokkal, valamint a virtuális fizetőeszközök felhasználói számára kidolgozott nyilatkozatmintákkal, és a tagállami vagyonszerezési hivatalok közötti együttműködés javításával kapcsolatban.¹⁰⁸

VII. Összegzés

„Nekünk nincsen választott kormányunk, és soha nem is lesz. Ezért beszélek hozzátok pontosan annyi autoritással, amennyit a szabadság maga valaha is adhat. Ezennel megalapítom a globális szociális teret, mint magától értetődően független a zsarnokságotoktól, amit ránk akartok kényszeríteni. Morális jogotok nincsen minket irányítani, és eszközeitek sincsenek arra, hogy a módszereiteknek, melyektől félnünk kellene, érvényt szerezzenek.”¹⁰⁹ John Perry Barlow szavaiban már megfogalmazódott a kriptovaluták rendszerének sajátossága, a decentralizáltság. Az egyes szabályozott területek megvizsgálása után láthatjuk, hogy egyik kategóriába sem sorolható be ez az új technológia által előállított „termék”, hiszen a legfőbb hiánya a rendszer mögött álló központi kibocsátó szerv.

A leendő jogi minősítés megtalálása során a legelső szempont, amelyre figyelemmel kellene lenni, hogy a kriptovaluták milyen szerepet töltenek be a gyakorlatban, mire szolgálnak, amely nem más, mint a pénz helyettesítése. Ehhez célszerű megvizsgálni, hogy a pénz elméletét nézve valóban megfelelnek-e a pénz kritériumainak, amelyek az alábbiak:

- általános kereslet: bárki számára vonzó célkitűzés, hogy megszerezze
- forgalomképesség: lehetőleg kis térfogaton számbavehető értéket képviseljen
- oszthatóság: állagsérelem nélkül kisebb egységekre bontható
- tartósság: az állaga ne romoljon az idő előrehaladtával, a felhalmozásnak az állagromlás veszélye ne legyen akadály
- könnyen felismerhetőség: könnyen elhatárolható más javaktól
- egyneműség: minőségi különbségek ne tegyék nehezkessé a használatát.

Mindezek alapján azt mondhatjuk, hogy a pénz kritériumainak megfelelnek a kriptopénzek, de ez csak elméleti szinten fogadható el, hiszen a tételes jog azt tekinti, és azt részesíti védelemben, amelyet a jogszabály akként határoz meg.¹¹⁰

¹⁰⁷ 2018/843 irányelv 47. cikk (1) bek.

¹⁰⁸ 2018/843 irányelv 65. cikk (1) bek.

¹⁰⁹ JOHN PERRY BARLOW: *Cybertér Függetlenségi Nyilatkozat*, 1996. http://www.artefaktum.hu/kozgaz/Cyberspace_fuggnyil.htm (Letöltés: 2018. 03. 27.)

¹¹⁰ PFEFFER ZSOLT: *A fizetésre használható virtuális eszközök*. Kodifikáció és Közigazgatás 2017, 1. sz. 22. p.

Így a hazai szabályozás kialakítása során is – a külföldi szabályozási mintákhoz hasonlóan – az első és legfontosabb lenne egy adójogi szempontból alkalmazható fogalom megalkotása, amelyből egyértelművé válna, hogy fizetőeszközként tekint-e rá a hazai jogi környezet vagy sem. A vizsgált külföldi szabályozások és az európai uniós iránymutatás következtében az alábbihoz hasonló fogalommal lehetne illetni a kriptovalutát:

*Elektronikusan előállított, tárolt, továbbított értékkel bíró tulajdon, amely természetes és jogi személyek közötti fizetés teljesítése során csereeszközként vagy elszámolási egységként funkcionál.*¹¹¹

Ezen fogalomnak az adójogi szabályok alkalmazhatóságához a jogértelmezés kiterjesztésére lenne szüksége, hiszen, ha a kriptovalutákat nem tekintjük törvényes fizetőeszköznek, de mégis a fizetések során, a gyakorlatban értékkel bírnak – azaz jövedelmet képeznek – akkor adójogilag is szabályozás alá kell vonni őket.

A fogalom megalkotása ellenére – amely bár csereeszközként és elszámolási egységként tekint a kriptovalutákra – a jelenlegi adójogi szabályaink alkalmazása során még így is maradnak nyitott kérdések. Ilyen többek között, hogy a személyi jövedelemadó esetében nem határozható meg a kriptovaluták árfolyama forintértékben, amely alapján a bevétel összege megállapítható lenne. Felmerülhetne a lehetősége annak, hogy a svájci gyakorlathoz hasonlóan egy az adott pénznemre meghatározott átlagos évi árfolyamot vegyenek figyelembe. Azonban a kriptovaluták folyamatosan bővülő kínálata miatt nehéz lenne ennyi különböző árfolyamot vezetni, továbbá felmerülhet a kérdés melyik szerv vállalná ezt a nem egyszerű feladatot, a MNB, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vagy esetleg a Pénzügy Minisztérium?

Az egyéni vállalkozóként bányászó adóalanynak szerepeltetni kellene a tevékenységei között a bányászati tevékenységét is, azonban az Önálló Vállalkozók Tevékenységi Jegyzéke külön a kriptovaluta bányászatra vonatkozó kategóriát nem tartalmaz.¹¹² A bányászati tevékenység bár egyértelműen magán hordozza a gazdasági tevékenység jegyeit – főleg, hogy ellenérték fejében történik –, de a jelenlegi szabályok alapján nem lehet az adókötelezettséget egyértelműen megállapítani ez alapján sem.¹¹³ Mindezen feltételek teljesülése nélkül pedig a jelenlegi szabályozási környezetben kérdésessé válik a közteherviselés elvének érvényesülése, hiszen az egész tevékenység alapját képező anonimitás miatt egyáltalán nem kényszeríthetők ki az adójogi rendelkezések betartása. Ezért szükséges az, hogy a kriptovaluták esetében a jogalkotó az adókötelezettség keletkezését vélelmezze, pontosan úgy, mint egy becslési eljárás során.

Az adójogi szabályozások kialakítása során fontos, hogy a létezésüket ne ellehetlenítsék, hanem megfelelő keretek közé szorítsák a jogalkotók. Ezt szolgálják az Európai Unió irányelvében megfogalmazott rendelkezések is, az átváltási szolgáltatást nyújtó-

¹¹¹ Az irányelvben megfogalmazott fogalommal ellentétben, nem kerül rögzítésre a fogalomban, hogy „nem központi bank vagy közigazgatási szerv bocsátja ki”, hiszen vannak ilyen országok, amelyek kriptopénz kibocsátásán gondolkodnak. (pl.: Oroszország is ilyenre készül, a kriptorubellel). (Az Európai Unió által megalkotott fogalmat lásd a 35. oldalon.)

¹¹² Jelenleg az egyéb pénzügyi tevékenységek közé sorolja, annak ellenére, hogy a kriptovaluta nem minősül pénzként.

¹¹³ Továbbá az általános forgalmi adó esetében a szolgáltatásnyújtásként való minősítéshez a szolgáltatás igénybe vevőjének ismeretére lenne szükség. A társasági adó esetében, ha követelésként értékeljük a kriptovalutákat, akkor a mögöttük álló adós személyének ismeretére lenne szükség.

tók és a pénztárca-szolgáltatók nyilvántartása.¹¹⁴ Azonban nyilvánvalóan ez a szabályozás nem oldja meg a kriptovalutákkal végrehajtott fizetési műveletek anonimitással kapcsolatos problémáit, hiszen továbbra is tudnak ilyen szolgáltatók nélkül is tranzakciókat véghezvinni a felhasználók, bár szűkítheti azok körét, akik a pénzmosás, terrorizmus-finanszírozás és az adóelkerülés eszközeként használják a kriptovalutákat és ezzel a feketegazdaságot erősíthetik.

Jelenleg a Nemzeti Adó-és Vámhivatal, a Pénzügy Minisztérium, és a terület egyes szakértői már egyeztetést folytatnak a megfelelő jogi szabályok kialakítása érdekében. Elérkezettnek látják ők is az első lépések megtételét efelé, hiszen egy nemzetközi szinten jelenlévő, fizetőeszközként funkcionáló, technológiai eszközről van szó, amely országokat átívelően jelen van a gazdasági életben. Ennek okán minden országnak érdeke kell legyen, hogy szabályozza, jogilag lehetővé tegye létezését, annak ellenére, hogy bár az eltérő jogrendszerek, eltérő megoldásokat fognak találni, és ezzel lehet, hogy a globalizációból fakadó előnye is megszűnik a kriptovalutáknak. Viszont az eltérő szabályozások egymással szemben kijátszhatóvá is válhatnak, és létrejöhetnek a kriptovaluták körében is "adóparadicsomok". Mindezt elsősorban a nemzeti szabályozások felett álló, nemzetközi szintű szabályozás megalkotása lehetne az elsődleges cél, amely az egész Világot érintő irányutatást nyújthatna, így az egyes országok összehangoltan szabályozhatnák a XXI. században bányászandó kincset, a kriptovalutát.

PETRA PRIKKEL

CRYPTOTAX, OR THE MINING TAX OF THE 21ST CENTURY

(Summary)

Why does anyone want to mine in the 21st century? Think about why gold has still a great value to this day? Because it is a rare, precious metal, therefore it is difficult to obtain and quarry. In the 21st century miners search for similar and rare treasure, because its amount is finite and its access is not easy either, because nowadays one can become a good miner in the world of cryptocurrencies by solving algorithms and it requires serious technological background.

The phenomenon, which has existed for ten years, raises a number of legal issues nowadays. First I tried to find the right legal qualification. Can something be a currency that has not collateral and issuer? Possibly can it a currency due to its name, even though it is not a currency of any country, or it could be security like dematerialized ones?

Since the cryptocurrency functions in practice as money, it generates income, which is subject to tax. In my thesis, I present the practice of current tax rules through examples,

---

¹¹⁴ Mivel a nyilvántartások ellenőrzés alatt tartják majd a kriptovaluták kereskedelmét, így lehetséges, hogy ez által megnyílhatna a lehetőség az ellenőrzött tőkepiaci ügyletként történő minősítés előtt is. Mindez az adóalanyra nézve kedvezőbb szabályokat jelentene, többek között azért is, mert élhetne az adókiegyenlítés jogával is.

referring to the private person, the individual entrepreneurs and the companies. The practice of the current rules shows that the lack of regulation raises a number of problems, included the date when the income is determined and the applicable exchange rate, as there is no authority that would manage the exchange rate of cryptocurrencies.

However, in many countries there are regulations in regard to cryptocurrencies, so I thought it would be worth examining and presenting the regulations of Japan, Australia and Switzerland. Furthermore, in order to get to know the directions of domestic regulation, it is important to take notice of international and European Union guidelines.

Against this background I explained the concern about the practice of the current tax rules as well as the problems and questions that may arise in designing the future regulations. I hope that domestic legislators will find an answer as soon as possible and they will regulate the treasure to be mined in the 21st century, the cryptocurrency.